

Transit

Jaarverslag 2023

"De vzw Transit is een niet-medisch laagdrempelige onthaal en risicobeperkende structuur die psychosociale begeleiding en crisisopvang biedt aan volwassenen met een drugsprobleem."

Met de steun van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, De Stad Brussel en de FOD Binnenlandse Zaken
Verantwoordelijke uitgever | Muriel Goessens

Verantwoordelijke uitgever :

Muriel Goessens - Gedelegeerd
bestuurder Stephensonstraat 96 - 1000 Brussel
email@transitasbl.be

Copywriting en lay-out

Onderzoek en ontwikkeling - ORBA-afdeling - Transit VZW

Foto's

Pierre Schonbrodt
Mélanie Duplan

Inhoud

- **Inleiding** p.4
- **Présentation institutionnelle** p.5
  - Historische en financiële context p.6
  - Opdrachten en doelen p.7
  - Werkingsstrategieën p.8
  - Vestigingen p.9
- **Het publiek** p.10
  - Het globale actieve bestand p.11
  - Gebruik van de voornaamste diensten p.11
  - Sociaal-administratief profiel p.12
  - Gebruiksprofiel p.13
- **Het serviceaanbod** p.14
  - Onthaal en opvang p.15
  - Onderdak p.18
  - Risicoreductie p.20
  - Verpleegkundige en psychologische zorgen p.23
  - Sociaal-administratieve herordening en doorverwijzingen p.25
- **Sensibiliseren en verdedigen** p.28
  - Grote publiek - Communicatie p.29
  - Professionele - Opleidingen p.29
  - Professionele en politici - GOVB p.30
- **Conclusies en vooruitzichten** p.31
- **Bijlagen** p.34

Crack crisis? Crisis van onzekerheid!

Ook dit jaar heeft het crisiscentrum Transit een stijging gezien in het aantal verschillende mensen dat werd opgenomen, tot een absoluut aantal van 899. We hebben ook een sterke stijging gezien in het gebruik van crackcocaine, van 27% in 2016 tot 72% in 2023. Cocaine is ontegenzeggelijk de meest gebruikte drug geworden bij het publiek van Transit-. De situatie is nog duidelijker in onze risicobeperkende gebruiksräume voor druggebruikers, waar cocaine-inhalatie betreft meer dan 70% van de 13.000 handelingen van gebruik onder toezicht in 2023. Helaas deze cijfers weerspiegelen een zorgwekkende trend, die moet worden gezien in de context van toenemende dakloosheid en armoede.

Deze trend houdt ook verband met de actualiteit van de afgelopen maanden. De situatie is complex, maar ook zorgwekkend, zozeer zelfs dat het een verkiezingsthema is geworden in verband met het groeiende gevoel van onveiligheid. Als inleiding op dit activiteitenverslag vinden we het belangrijk om een stap terug te doen en de situatie te analyseren in het licht van het werk dat onze teams dagelijks uitvoeren.

Waarom crack? Wat is deze stof? Waarom gebruiken zoveel mensen het, vooral op openbare plaatsen?

Allereerst is er de kwestie van het aanbod: het is geen geheim dat België een van de belangrijkste toegangspoorten voor cocaïne tot Europa is geworden. Vers gelost uit de haven van Antwerpen, is het beschikbaar in grote hoeveelheden, tegen stabiele prijzen die niet onderhevig zijn aan inflatie en met zuiverheidsniveaus die onverslaanbaar zijn op het continent. Deze sappige markt stimuleert een ongebreidelde en gewelddadige concurrentie tussen criminele groepen, waardoor openluchtmarkten ontstaan waar geen tekorten zijn ondanks de terugkerende aankondigingen van inbeslagnames en arrestaties.

Maar aanbod is niet genoeg, de vraag moet volgen. Crack is cocaïne die verwerkt is - vaak met ammoniak of zuiveringszout - tot een steen die vervolgens verhit wordt. De rook die het product afgeeft, wordt geïnhaleerd. Vanaf de eerste seconden is het effect krachtig en intens, maar heel kort, en daarom bevorderlijk voor dwangmatig, herhaald gebruik na verloop van tijd. Euforie, zelfvertrouwen, grote stimulatie, een gevoel van genot: er is geen tekort aan redenen om dit product te gebruiken op straat.

Als alles somber is, de toekomst onzeker, als je nergens kunt slapen en geen vooruitzicht hebt op beterschap, of je nu slachtoffer bent van de economische crisis, de migratiecrisis of de huizen crisis, crack heeft het vermogen om je problemen te doen vergeten, je lijden te verzachten, een zonnestraal aan een sombere hemel.

Onze straathoekwerkteams worden overstelpt met aanvragen en moeten omgaan met steeds complexere situaties (huisvestingscrisis, verslechterende fysieke en mentale gezondheid, verslechterende administratieve situaties, enz). De duur van de geboden ondersteuning wordt langer door de vermindering van de diensten en wachtlijsten laten steeds minder ruimte over om aanvragen op te volgen. Deze moeilijke werkomgeving leidt tot het risico op een burn-out.

Hoewel het belangrijk is om op noodsituaties te reageren met snelheid, zijn onze eerstelijnsdiensten slechts één schakel in de keten van uitgebreide zorg voor mensen met verslaving problemen. In tegenstelling tot wat vaak wordt gedacht, willen ze allemaal wel beter worden, maar velen vinden niet de steun die ze nodig hebben om er weer waardig bovenop te komen. De eerste stap in het omgaan met verslaving is om van de straat af te komen. Huisvesting is een essentiële voorwaarde voor stabilisatie.

In 2023 was Gate - Risicobeperkende Gebruiksruimte voor Druggebruikers - voor het eerst een volledig jaar operationeel, zodat gegevens over een kalenderjaar konden worden geanalyseerd. Gezien de resultaten die in dit verslag worden beschreven, lijkt het perfect te voldoen aan de doelstellingen: het creëren van banden met niet-gelieerde mensen en het bieden van een waardig en veilig alternatief voor drugsgebruik in de open lucht.

Er zijn echter twee opmerkingen te maken: er moeten meer vergelijkbare faciliteiten worden ontwikkeld, met een lokale aanpak. Mensen die drugs gebruiken op openbare plaatsen zijn niet erg mobiel, dus we moeten gaan waar ze zijn. Vervolgens moeten we deze mensen de weg kunnen wijzen naar zorgvoorzieningen voor de middellange en lange termijn. Hier ligt het probleem: de woonvoorzieningen zijn verzadigd en de toegang tot huisvesting is nog nooit zo ingewikkeld geweest. Transit ziet zichzelf als een plek om op terug te vallen als het slecht gaat, een plek waar mensen kunnen passeren en naar structurele oplossingen geleid kunnen worden.

We zouden blij kunnen zijn dat we diensten kunnen aanbieden die zijn aangepast aan de vele eisen en de capaciteit van onze teams om daaraan te voldoen. Helaas is dit een symptoom van een complexe en groeiende crisis die extra investeringen vereist die in verhouding staan tot de maatschappelijke uitdaging.

Presentatie van de organisatie

- Historische en financiële context
- Opdrachten en doelen
- Werkingsstrategieën
- Vestigingen

Historische en financiële context

De vzw TRANSIT werd in 1995 opgericht in het kader van de Veiligheids- en Preventiecontracten (VPC's) die de FOD Binnenlandse Zaken invoerde om het hoofd te bieden aan de toename van de onveiligheid én het onveiligheidsgevoel. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kreeg dit initiatief concreet gestalte met de opening van het crisiscentrum in de Stephensonstraat. De financiering kwam van de 10 gemeenten die van de begeleiding van gemarginaliseerde drugsverslaafden een prioriteit hadden gemaakt.

In de loop der jaren werden de VPC's verschillende keren hervormd, om uiteindelijk te resulteren in de huidige Strategische Veiligheids- en Preventieplannen (SVPP's). Op basis van de nieuwe bevoegdheden die het na de opeenvolgende staats hervormingen kreeg, ontwikkelde het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tegelijk ook een sterk en daadkrachtig preventiebeleid. Het droeg daardoor bij tot de diversifiëring en versterking van de opdrachten van de vzw TRANSIT op basis van een specifieke financiering sinds 2001. Om de belangrijke verantwoordelijkheden inzake preventie en veiligheid die haar tijdens de 6de staats hervorming waren toevertrouwd op te nemen, besloot de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2015 een nieuwe instelling van openbaar nut (ION) aan te stellen. Dat werd Brussel Preventie & Veiligheid (BPV, intussen omgedoopt tot safe.brussels). Op basis van haar expertise en legitimiteit in de behandeling en het beheer van verslavingen stelde de regering de vzw TRANSIT aan tot Gewestelijke Operator inzake Verslavingen in Brussel (GOVB), in het kader van het Globaal Veiligheids- en Preventieplan (GVPP) 2017-2020. Zoals vastgelegd in het beheercontract dat werd afgesloten tussen het Gewest, vertegenwoordigd door de minister-president, en de vzw, is het de taak van de instelling om de gewestelijke maatregelen inzake de aanpak van verslavingen te coördineren en uit te voeren, en binnen dit domein publieke acties uit te werken met alle overheids- en privéspelers op het terrein.

De instelling bepaalde sindsdien nieuwe doelen waarvoor ze meer subsidies kreeg en die nu het leeuwendeel van haar financiering uitmaken. Die rol van operator werd bekrachtigd in de nieuwe versie van het GVPP 2021-2024. Tot slot werd aan de vzw ook de rol van operator van de nieuwe risicobeperkende gebruiksruimte in Brussel toevertrouwd. Die wordt hoofdzakelijk gefinancierd door de Stad Brussel en geniet de steun van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, en met de deelname aan het [SubLINK-project](#).

1995 - Oprichting van de vzw en geleidelijke diversifiëring van haar middelen

1999 - Opening van het LAIRR-loket

2005 - Ontwikkeling van faciliteiten voor nazorg

2008 - Beschikbaarheid van onze flats onder toezicht

2012 - Eerste outreach team

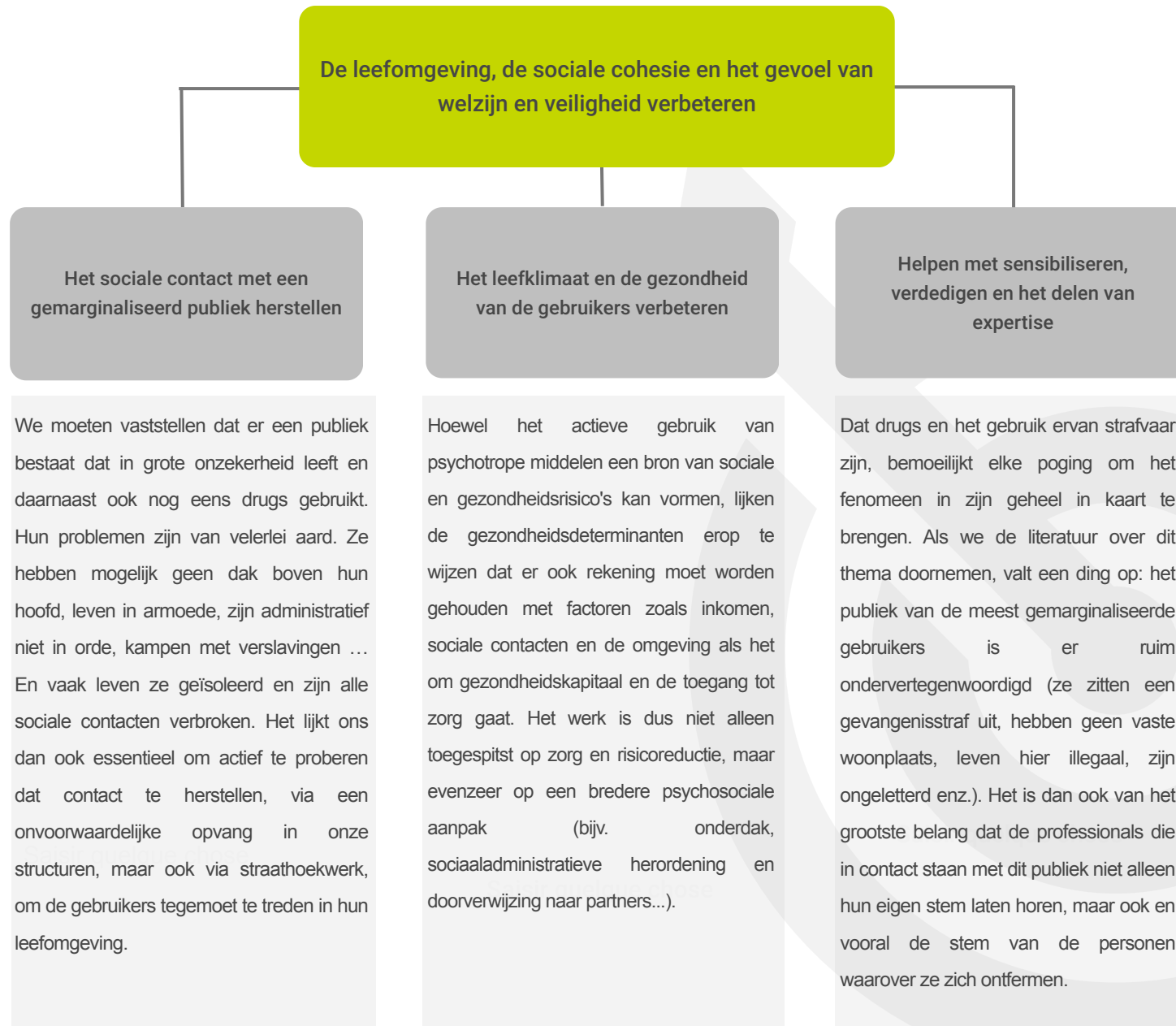
2015 - Gewestelijke Operator inzake Verslavingen in Brussel

2022 - 2022 - Operator van de eerste risicobeperkende gebruiksruimte in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

2023 - Implementatie van het SubLINK-project

2024 - Opening van een tweede ruimte voor drugsgebruik geïntegreerd in een laagdrempelig opvangcentrum

Missions & Finalités

Werkingsstrategieën

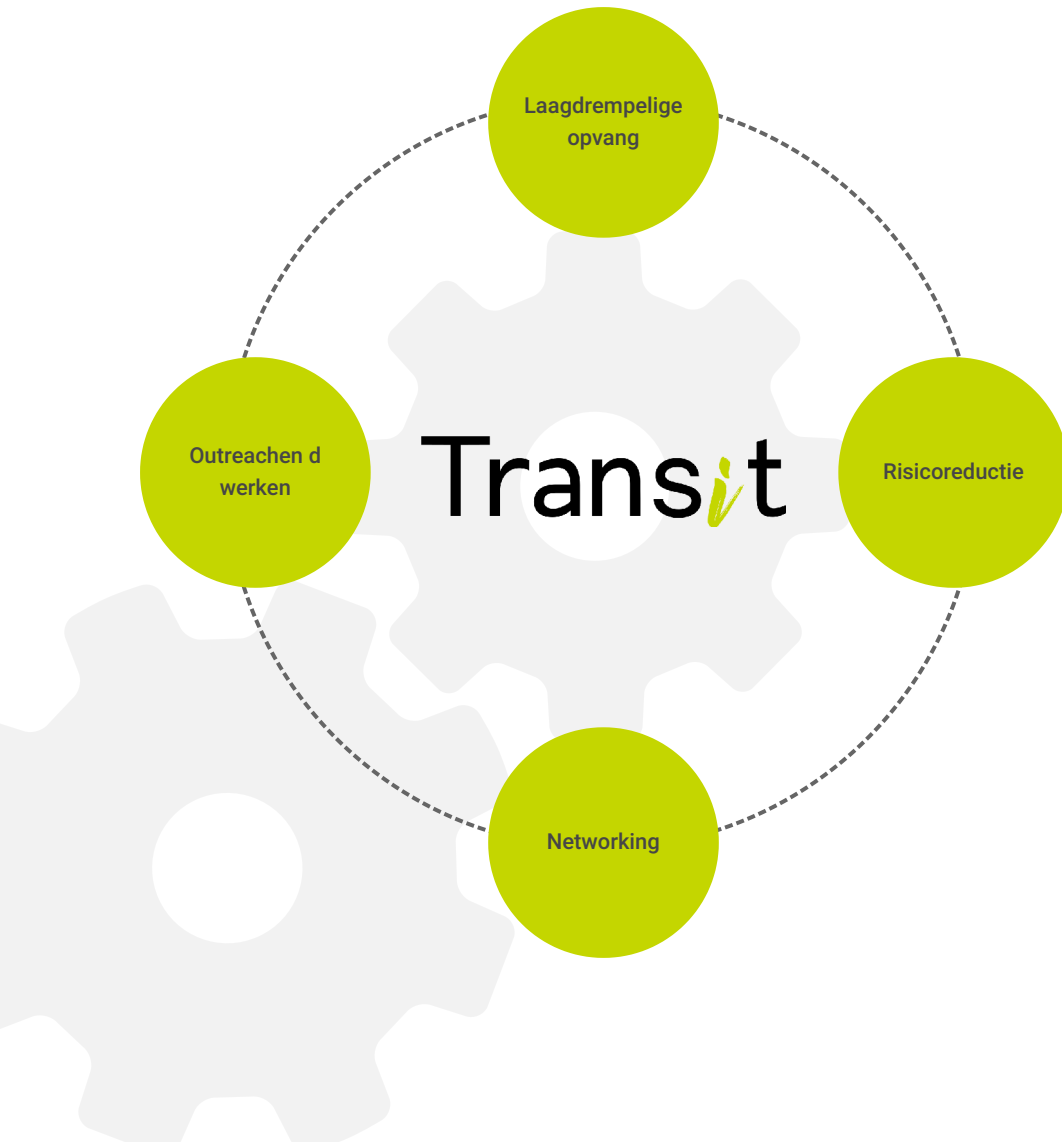
De werkwijze van de instelling berust op vier complementaire strategieën die in de verschillende projecten zijn verankerd.

De eerste is de logica van de LAAGDREMPELIGE toegang, waardoor een gebruiker kan worden opgevangen zonder dat er administratieve, financiële of onthoudingsvereisten worden gesteld. De meeste diensten zijn volledig gratis en 7 dagen per week en 24 uur per dag toegankelijk.

De tweede is RISICOREDUCTIE. Risicoreductie moet schade door drugsgebruik voor de persoon (preventie van overlijden en ziekte, sociale herintegratie) en voor de maatschappij in haar geheel (sociale cohesie en preventie van drugsgebruik in de openbare ruimte) voorkomen.

De complexiteit van de situatie van de gebruikers, die vaak te maken hebben met juridische problemen, verslavingsproblemen, problemen met de geestelijke gezondheid of sociale uitsluiting, vereist NETWERKING. Dat is de derde strategie. Ze werd ontwikkeld met het oog op de continuïteit van de behandeling van de gebruikers. Hun traject moet immers door verschillende complementaire actoren worden gecoördineerd.

Tot slot stelt het OUTREACHEND WERK (buurtwerk), ter aanvulling van het werk dat we intra muros doen, ons in staat de gebruikers in hun leefomgeving te ontmoeten en zo de meest gemarginaliseerde groepen te bereiken. Dit werk gebeurt in de directe omgeving van het crisiscentrum of de risicobeperkende gebruikruimte, maar ook verder weg, in nauwe samenwerking met de 19 Brusselse gemeenten, en in gevangenissen.

Vestigingen

Stephenson

- **Het crisiscentrum:** dagcentrum en centrum voor noodvang met overnachting (24/24 en 7/7). Gebruikers vinden er basisdiensten (verzorging, hygiëne, maaltijden, activiteiten, ...), psychosociale begeleiding en een bed voor gemiddeld 13 dagen.
- **Sputenruil (onthaal, informatie en risicoreductie):** toegang tot steriel injectie-, inhalatie- en snuifmateriaal, 24/24 en 7/7 geopend.
- **De vrouwenruimte:** toegankelijk voor alle vrouwelijke (ex-)drugsverslaafden gedurende een namiddag per week. Het is een plaats waar ze weer vrouw kunnen zijn, iets wat vaak wordt verwaarloosd in hun precare leefomstandigheden.
- **Phases 4 & 5:** dit begeleidingsproject is gericht op het aanleren van zelfredzaamheid en de doorverwijzing naar een woning. Het richt zich tot gestabiliseerde gebruikers die voor een variabele duur een individuele studio kunnen betrekken.
- **Het gevangenisproject:** dit project vergemakkelijkt de zorg aan verslaafde (ex)gedetineerden door ze onmiddellijk op te vangen in het geval van penitentiair verlof, uitgangspemissie of vrijlating.
- **Verbindingsteam:** buurtpatrouilles in een specifiek gebied rond het crisiscentrum, om de openbare ruimte te ontlasten, gebruikers in hun eigen omgeving te ontmoeten en hen door te verwijzen naar essentiële diensten.

Woeringen

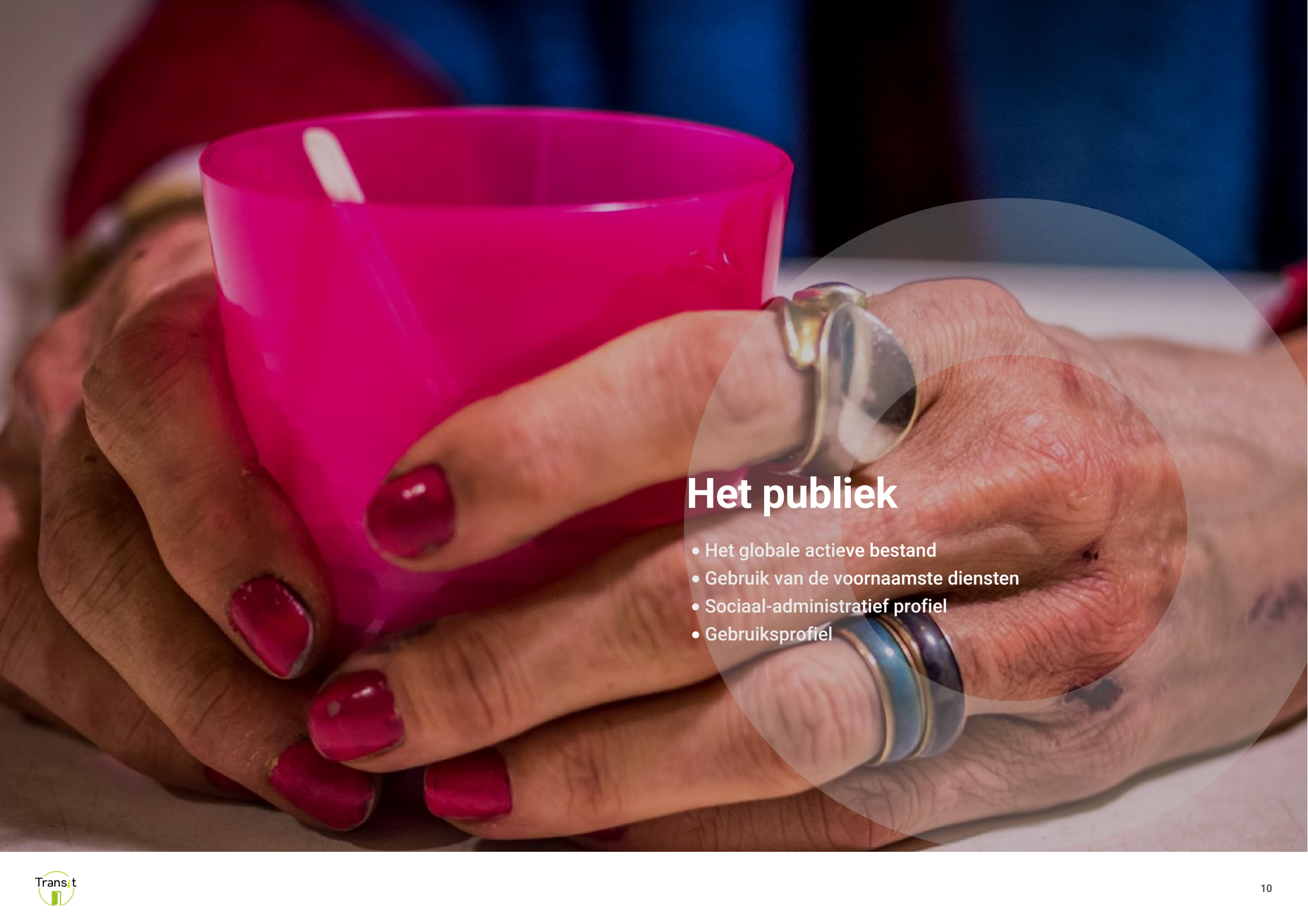
- **Gebruiksruimte:** een ruimte die is ingericht voor kwetsbare drugsgebruikers die er kunnen gebruiken onder begeleiding van een multidisciplinair team. Zo worden ze uit de openbare ruimte gehaald en blijven de persoonlijke en sociale risico's van hun drugsgebruik beperkt.
- **Sputenruil:** afhalen van steriel injectie-, inhalatie- en snuifmateriaal.
- **Consultatieruimte (MASS-Tremplin):** deze ruimte verzekert medische en sociale permanenties, met of zonder afspraak, om zorgtrajecten op te starten en gebruikers te helpen met hun sociale en administratieve procedures.
- **Straatteam - Gate:** een project zoals dat van het Verbindingsteam, maar dan in de perimeteer van de RBGR.

Stalingrad

- **Transit-Straat:** de individuele opvolging van gebruikers met het oog op begeleiding en sociaal-administratieve herordening, verpleegkundige en psychologische zorgen, en doorverwijzingen naar de aangewezen structuren.

Het publiek

- Het globale actieve bestand
- Gebruik van de voornaamste diensten
- Sociaal-administratief profiel
- Gebruiksprofiel

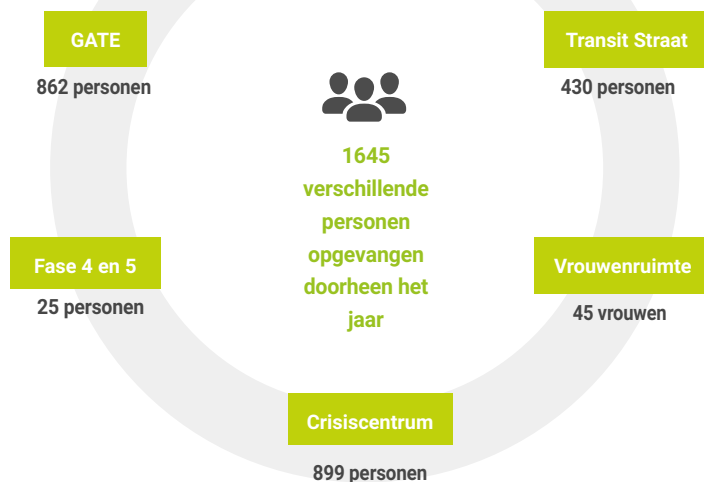
Het globale actieve bestand

Het crisiscentrum, het historische hart van de activiteiten van Transit, is altijd gebruikt als referentiepunt om te praten over het publiek dat door de instelling wordt gevolgd (actief dossier, sociaal-administratief profiel, consumptie-indicatoren, enz.) Met de ontwikkeling van de gepersonaliseerde begeleiding op straat en de opening van GATE is de kwestie van het globale aantal "actieve bestanden" van Transit een centraal thema geworden. Aangezien de operationele sites verschillende coderingssystemen gebruiken, was het tot nu toe onmogelijk om de "actieve bestanden" van de verschillende diensten met elkaar te vergelijken om deze vraag te beantwoorden:

Hoeveel verschillende mensen hebben daadwerkelijk baat gehad bij follow-up of zorg binnen de VZW?

Na het harmoniseren van onze coderingspraktijken en het samenvoegen van onze databases, waarbij we alleen die mensen tellen waarvan de informatie volledig en betrouwbaar is, kwamen we uit op een cijfer van 1.645 verschillende mensen in zorg in 2023.

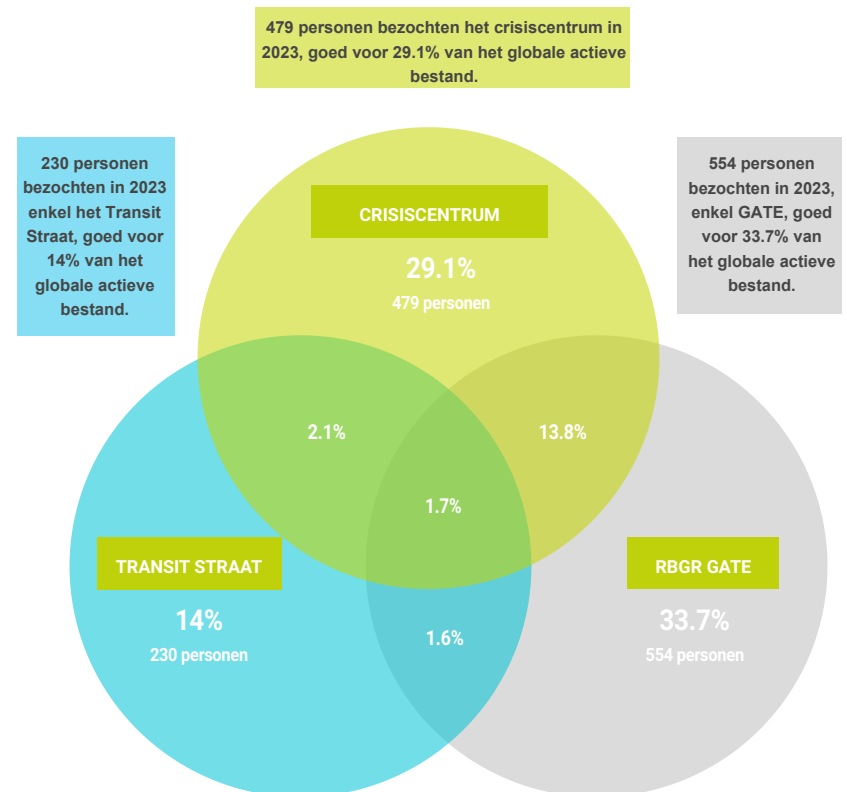
Dit resultaat is minimaal omdat het geen rekening houdt met de 186 onvolledige patiëntendossiers. We kunnen daarom zeggen dat het exacte aantal mensen dat in 2023 door Transit wordt ondersteund tussen de 1.645 en 1.831 zal liggen.

Gebruik van de voornaamste diensten

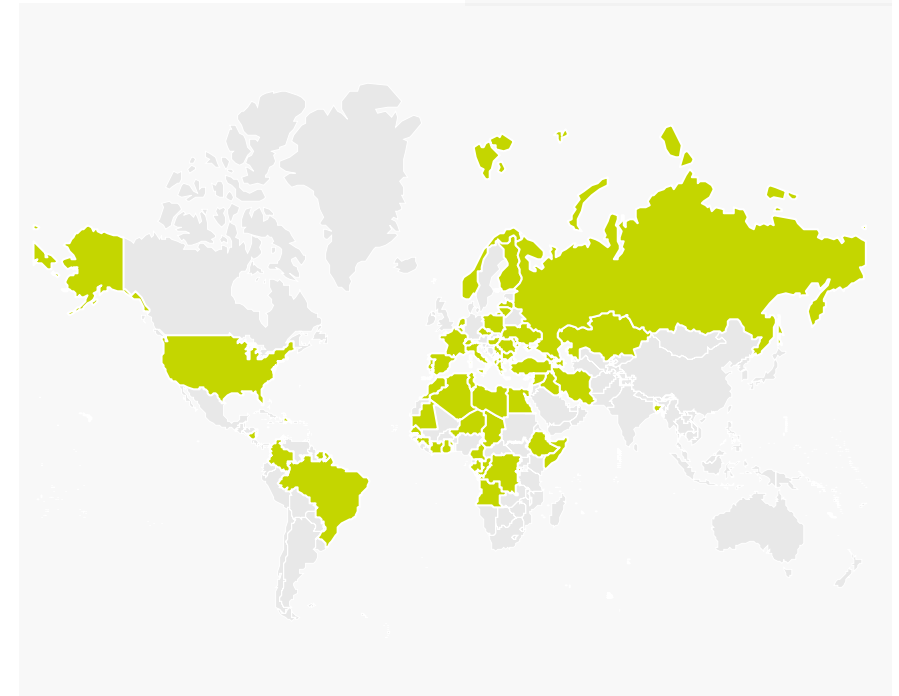
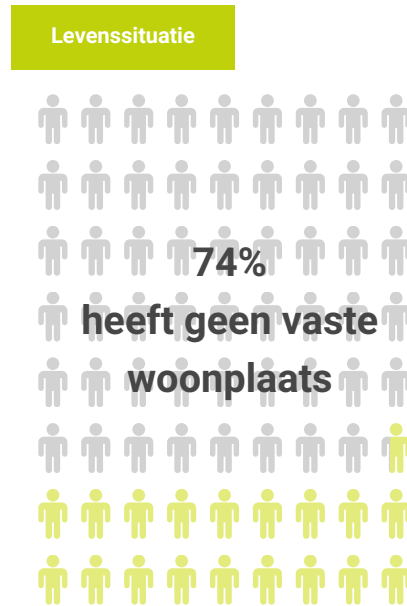
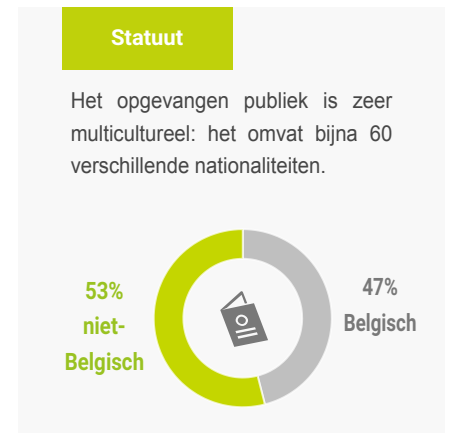
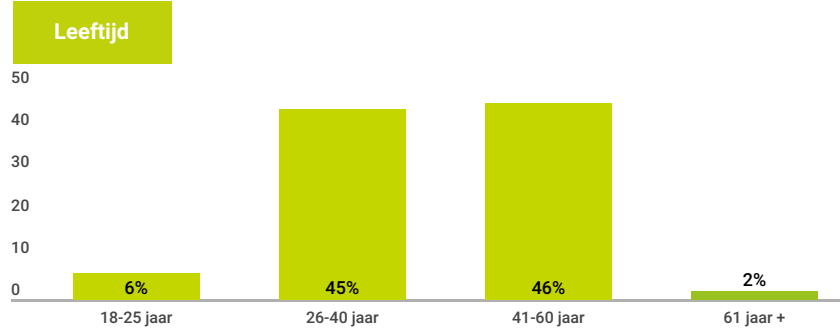
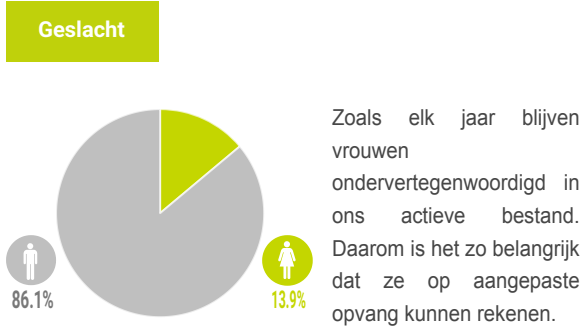
Als we kijken naar de diensten die in 2023 door de 1.645 geïdentificeerde personen werden gebruikt, zien we dat ongeveer 77% van hen slechts één dienst gebruikte, 19% gebruikte 2 verschillende diensten en 3% gebruikte 3 of meer diensten. Deze cijfers lijken te wijzen op een zekere complementariteit in de ingezette projecten, aangepast aan de heterogeniteit van het publiek en waardoor de instelling het verzorgingsgebied kan vergroten en het doelpubliek onder haar hoede kan nemen.

De onderstaande grafiek illustreert de verbanden tussen de drie belangrijkste diensten die individuele zorg aanbieden (Crisiscentrum, Gate en Transit Straat, met uitzondering van Fase 4-5 en Vrouwenruimte).

Sociaal-administratief profiel

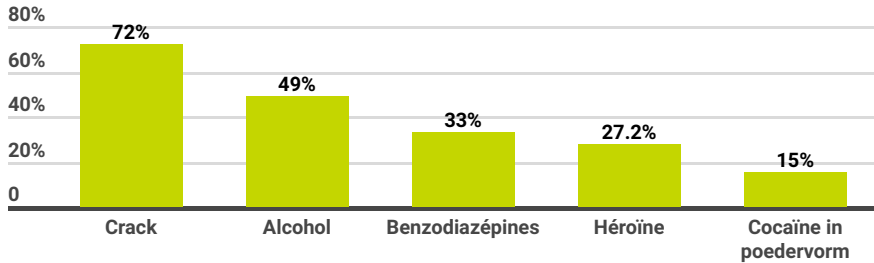
Voornaamste kenmerken van het publiek dat een/meerdere van onze structuren bezocht in 2023 :

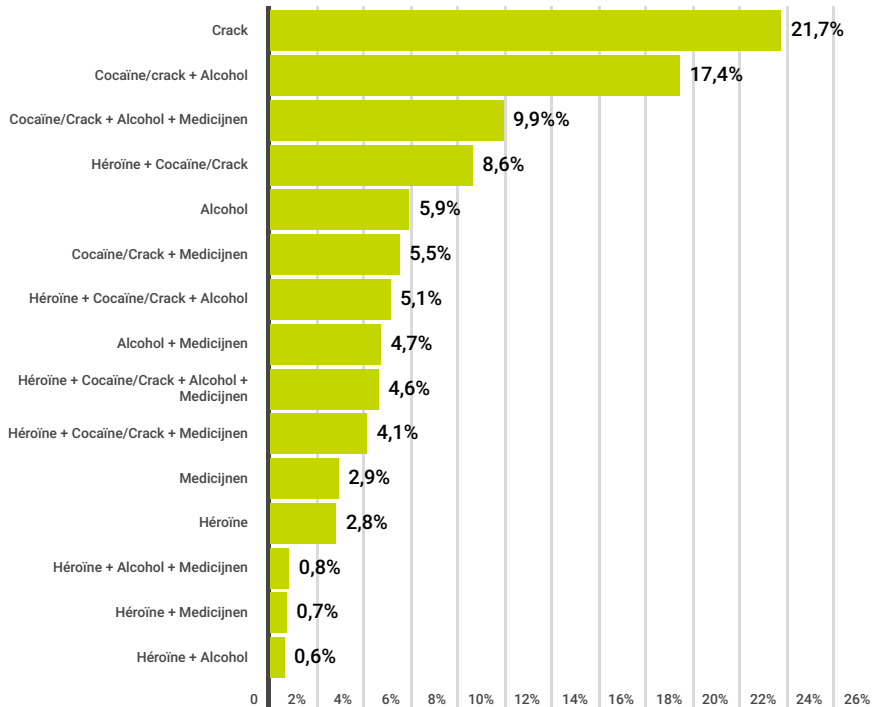
Gebruiksprofiel

Producten gebruikt in 2023

Globale actieve bestand - Voornaamste producten gebruikt door de begunstigden (n=1399) - 2023*

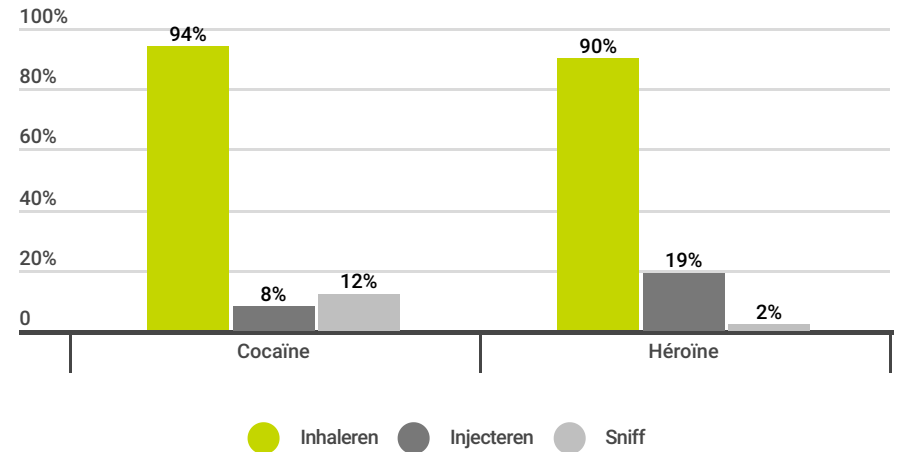
Totaal actief bestand - Polyconsumptie - Belangrijkste productcombinaties (n=1399) - 2023

*Zie bijlage 3 voor longitudinale gegevens.

Gebruikswijzen - 2023

Globale actieve bestand - Voornaamste gebruikswijzen - Cocaïne (n=1066) & Héroïne (n=370) - 2023

Vaststellingen - 2023

-
Crack is met voorsprong het meest gebruikte product onder wie wordt opgevangen door de instelling. Als we naar het globale actieve bestand kijken, zegt 72% van de begunstigden het te gebruiken. Vaak is dat als voornaamste product, zelden als secundair product.
-
Inhaleren of 'het roken' is de voornaamste gebruikswijze. Dit is in de loop der jaren zeer stabiel gebleven. Het gaat dan zowel om heroïne (90%) als om cocaïne in de vorm van crack (94%).
-
Injecteren blijft een niet verwaarloosbare techniek onder gebruikers van heroïne (19%) en cocaïne (8%). Hoewel de injectie van heroïne al verschillende jaren gestaag afneemt, bevestigen deze cijfers de absolute noodzaak tot de handhaving van een aanpak van risicoreductie en gezondheidsvoorlichting die specifiek is gericht op deze 'zeer risicovolle' manier van gebruiken.

AANBOD VAN SERVICE

- 1. Onthaal en opvang
- 2. Onderdak
- 3. Risicobeperking
- 4. & 5. Verpleegkundige en psychologische zorgen
- 6. Sociaal-administratieve herordening en doorverwijzingen

1. Onthaal en opvang

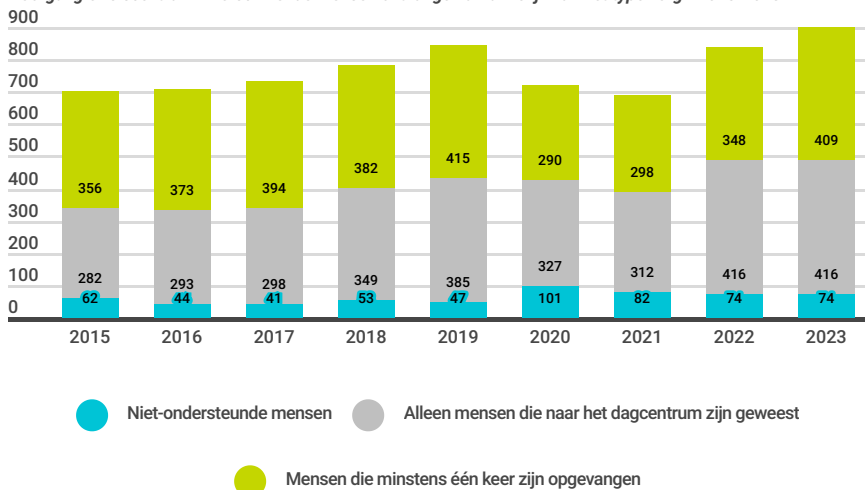
Crisiscentrum

In 2023 verwelkomde het crisiscentrum 899 verschillende mensen, een stijging van 7% ten opzichte van het jaar daarvoor.

Het crisiscentrum wil daarom terugkeren naar het activiteitsniveau van voor de gezondheidscrisis. In totaal registreerden we dit jaar 4.835 dagbezoeken. 74% van de bezoekers bracht minder dan 5 bezoeken per jaar, 10% tussen 6 en 10 bezoeken en 16% meer dan 10 (maximum: 147 bezoeken).

In het crisiscentrum kunnen mensen schuilen, douchen, koffie drinken of een warme maaltijd gebruiken. Ze kunnen ook een verpleegkundige, maatschappelijk werker of psycholoog bezoeken en, indien nodig, een zorgnetwerk integreren.

Doorgang Crisiscentrum - Verschillende mensen ontvangen afhankelijk van het type zorg - 2015-2023

De bovenstaande grafiek toont de evolutie van het actieve bestand van het crisiscentrum, uitgesplitst naar het type zorg. In 2023 ontvingen 416 mensen ten minste één dagcentrumdienst, verbleven 409 mensen ten minste één nacht in een accommodatie en konden 74 mensen om verschillende redenen niet deelnemen aan het programma (ongeschikt profiel, enz.).

De opvang van personen die de gevangenis verlaten krijgt bijzondere aandacht. In veel gevallen hebben deze mensen – of zij nu met penitentiair verlof zijn, voorwaardelijk zijn vrijgelaten of aan het eind van hun straf vrijkomen – geen onderdak of een plaats om te verblijven. Daarom is het belangrijk dat er altijd een noodbed ter beschikking staat.

- 57 verschillende personen werden rechtstreeks vanuit de gevangenis in het centrum opgevangen.
- 122 personen effectief opgevangen :
  - 42 in het kader van een vrijlating
  - 49 in het kader van gevangenisverlof
  - 31 in het kader van een speciale uitgave
- We brachten 39 bezoeken aan de Brusselse gevangenis

In 2023 betekende de opening van de gevangenis van Haren een keerpunt in het gevangenisstelsel van de regio. Door taalrijke "jeugdziekten" was de toegang tot de nieuwe vestiging moeilijk voor buiten diensten. Ondanks hun inspanningen om deze aanvankelijke moeilijkheden te overwinnen, blijft er één hardnekkig probleem bestaan : de opvang- en bezoekerjijfers zijn weliswaar bemoedigend, maar nog steeds onvoldoende om aan de schreeuwende behoeften van de gevangenispopulatie te voldoen. Om dit aan te pakken is een blijvende inzet en een collectieve wil nodig.

Het is heel belangrijk dat gedetineerden ondersteuning kunnen krijgen tijdens en na hun gevangenisstraf.

De opvang van vrouwen die drugs gebruiken is al even belangrijk. Hiervoor werd in 2017 het project 'Vrouwenruimte' bedacht. Deze gemeenschapsruimte, die uitsluitend voor vrouwen is bestemd, wordt wekelijks geopend en is bedoeld om in een rustige en serene omgeving aan een aantal van hun specifieke behoeften te voldoen.

"Vrouwen gaan vaak in behandeling met problemen die samenhangen met problematisch drugsgebruik die ernstiger zijn dan bij mannen, waaronder lichamelijke, psychologische, gezins- en sociaaleconomische problemen".

In deze ruimte kunnen vrouwen ook hun hart luchten en een luisterend oor vinden. Ze kunnen zichzelf verzorgen en eens over iets anders praten dan hun drugsgebruik. Ze zien zichzelf er niet enkel als 'kwetsbare-drugsgebruiker-prostitutie' maar ook als 'vrouw', waardoor ze zichzelf weer wat meer leren waarderen.

Dit jaar konden er 52 permanenties worden georganiseerd, goed voor 151 bezoeken door 45 verschillende vrouwen.

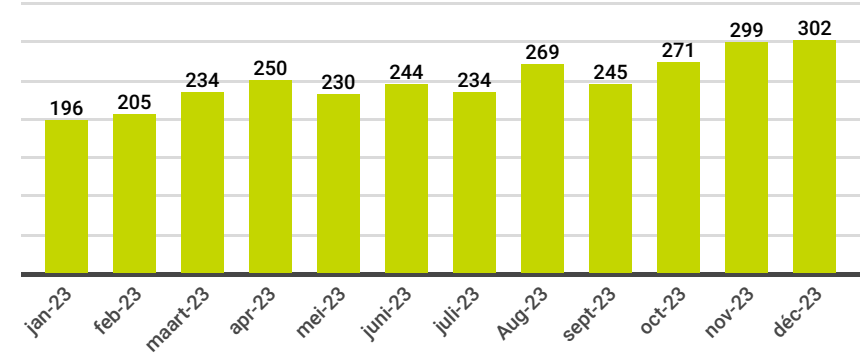

Risicobeperkende gebruiksruimte - Gate

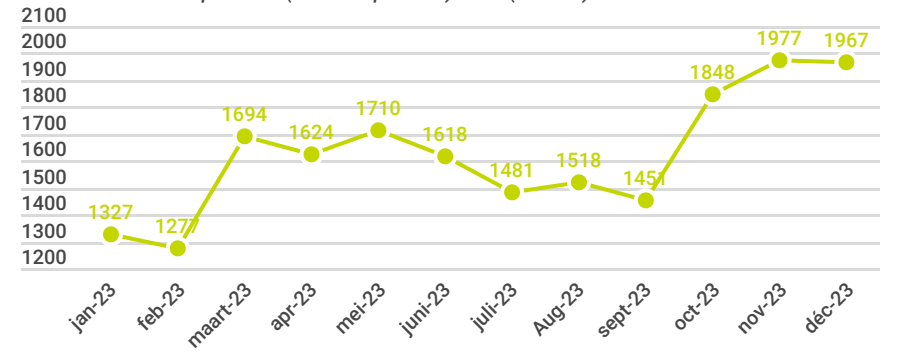
Naast de mogelijkheid om hun drugs te gebruiken in een gecontroleerde omgeving (n=789), hebben mensen in de ruimte voor drugsgebruik de mogelijkheid om de consultatieruimte van het Tremplin-team van MSOC (arts, verpleegkundige en maatschappelijk werker - n=479) te bezoeken, contacten te leggen met het educatieve team en steriele drugsconsumptiemateriaal te verkrijgen bij de omruilbalie (n=1108).

In 2023 verwelkomden we gemiddeld 250 verschillende mensen per maand. Dit vertaalt zich in een gemiddelde van 1.600 bezoeken per maand.

Gate - Maandelijks actief bestand - 2023 (n=862)

Gate - Aantal bezoeken per maand (exclusief spuitenruil) - 2023 (n=19492)

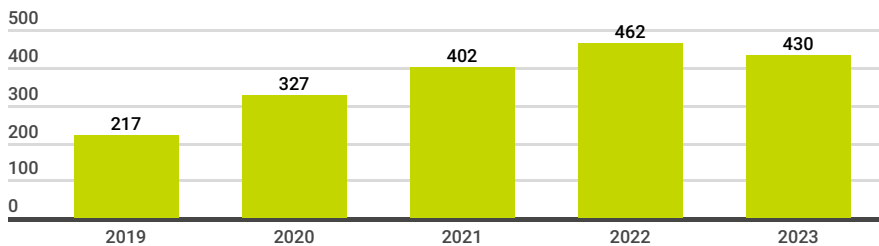
Transit Straat

De op straat opgevolgde gebruikers kunnen persoonlijke begeleiding krijgen bij hun diverse sociaaladministratieve procedures, verpleegkundige of psychologische noden of worden geholpen bij het vinden van een woning, enz. Contact leggen is ook van het grootste belang, want sommige gebruikers staan nog steeds erg weigerachtig tegenover zorg intra muros.

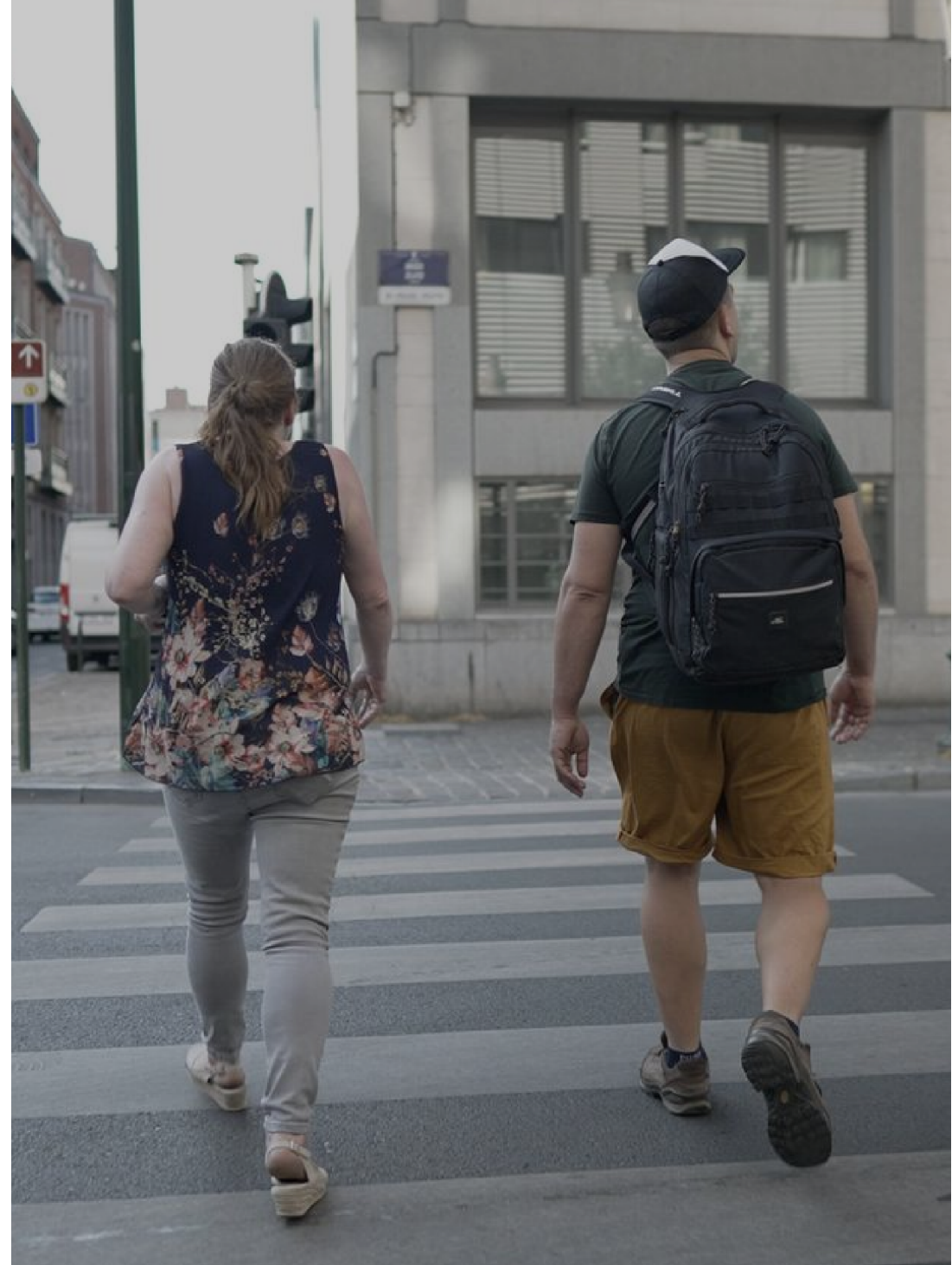
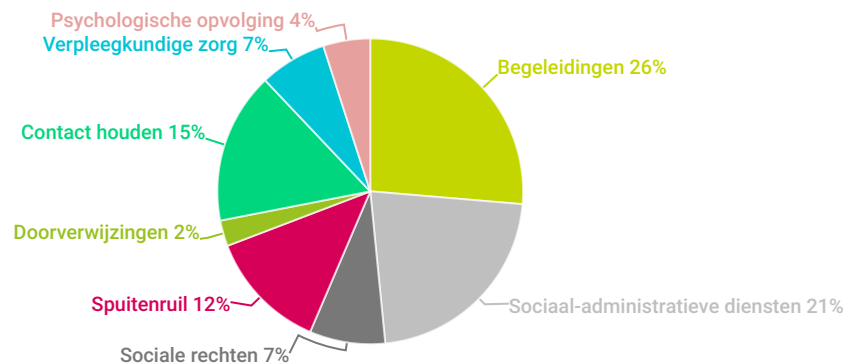
Ons straatteam begeleidt mensen die dat nodig hebben fysiek naar verschillende psycho-medisch-sociale diensten, met als doel het herstel van hun fundamentele rechten te vergemakkelijken en doorverwijzingen te maken naar andere zorgstructuren.

Deze individuele ondersteuning vormt het grootste deel van hun werk. In 2023 kregen 430 gebruikers in de loop van het jaar follow-up.

Transit Straat - Evolutie van het aantal opvolgingen op straat - 2019-2023

Transit Straat - Aard van de prestaties (N=7227) - 2023

2. Onderdak

Momenteel zijn er twee structuren die onderdak bieden aan de gebruikers die daarnaar vragen: het crisiscentrum en Fase 4 & 5.

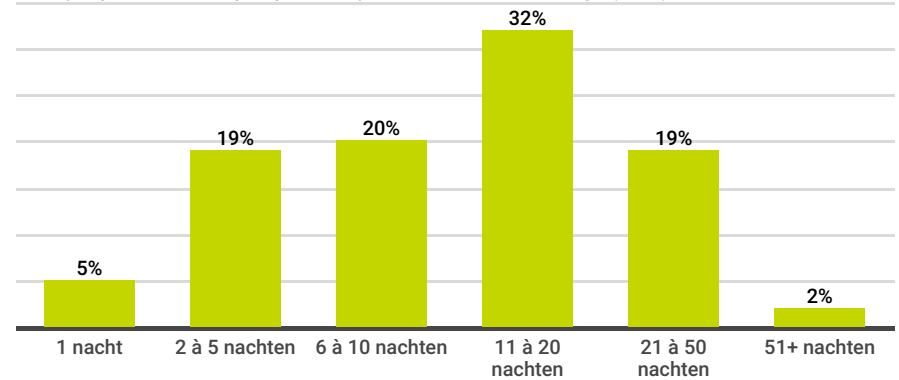
Crisiscentrum

Gebruikers die het dagcentrum bezoeken, kunnen vragen naar een bed. Die crisisopvang duurt in principe niet langer dan 13 dagen. De begunstigen kunnen er uitrusten, eventjes ontsnappen uit hun leefomgeving, maar ook psychosociale opvolging opstarten of voortzetten.

Het centrum heeft 20 bedden en 2 noodbedden. Het werkt zonder wachlijst, om in het geval van een crisis snel een bed te kunnen aanbieden.

In 2023 hebben 409 gebruikers er minstens één keer een bed gekregen in de loop van het jaar.

Crisisopvangcentrum - Verdeling van gehuisveste personen naar aantal overnachtingen (N=409) - 2023

949 verblijven

5 790 nachten

Gemiddelde
verblijfsduur: 6
dagen

Gemiddeld
aantal nachten
per gebruiker:
14

Phase 4 & 5

De 8 gesuperviseerde studio's van Fase 4 zijn toegankelijk voor afgekickte of in hun gebruik gestabiliseerde personen die financieel sterk genoeg staan om huur te betalen (520 euro/maand) en gemotiveerd zijn om een woning te zoeken. Ze worden individueel bewoond op maandelijkse basis.

De bedoeling van dit systeem is de begunstigen doorverwijzen naar duurzame woonoplossingen, maar ook en vooral ze een overgang bieden tussen het leven in een instelling en het leven in een privéwoning.

7 ondergebrachte personen in 2023

1952 nachten in de studio's

Gemiddelde bezettingsduur van de studio's: 366 dagen

Bezettingsgraad van de studio's: 67%

De gemiddelde bezettingsduur van de studio's neemt jaar na jaar onverbiddelijk toe. We gingen van 163 dagen in 2015 naar 366 dagen in 2023 (+124% in 8 jaar tijd). De verzadiging van de woonmarkt maakt de doorverwijzing steeds moeilijker.

De personen waarvoor langdurige huisvesting kon worden gevonden na een verblijf in Fase 4 kunnen vragen hun opvolging voort te zetten gedurende een variabele periode na hun doorverwijzing, dankzij samenwerkingen met sociale makelaarskantoren (SM) en Openbare vastgoedmaatschappijen (OVM's).

Ze krijgen dan aangepaste sociale en psychologische begeleiding. De betrekking van een woning kan immers leiden tot angsten, recidieven in het drugsgebruik of decompensaties.

3. Risicobeperking

Risicobeperking is een volksgezondheidsstrategie die gericht is op het voorkomen en beperken van de schade die gepaard gaat met het gebruik van psychotrope stoffen. Het bekleedt een centrale plaats in de werkfilosofie van Transit. Ze heeft niet alleen een impact op verschillende mechanismen en projecten, maar ook op professionele houdingen, waarden en interventieprincipes. Ze wordt hoofdzakelijk toegepast via het verstrekken van steriel materiaal, de toegang tot de gebruikruimte, snellediagnosetests (TROD's), "drugtesting" en 'baantjes'.

Het verstrekken van steriel materiaal

De uitwisseling van gebruiksmateriaal wordt al lange tijd verzekerd door de wisselbalie van Transit (ruimte voor opvang, informatie en risicobeperking). Ze werd opgericht in 1999 en is te vinden in het crisiscentrum. In 2022 werd een nieuwe wisselbalie ingericht in de gebruikruimte Gate. Tot slot werken ook onze drie straatteams mee aan dit project, om dit aanbod te versterken bij een kwetsbaarder en gemarginaliseerder publiek dat ze vinden in de openbare ruimte.

De distributie van steriel materiaal heeft tussen 2015 en 2023 een significante maar variabele stijging gekend:

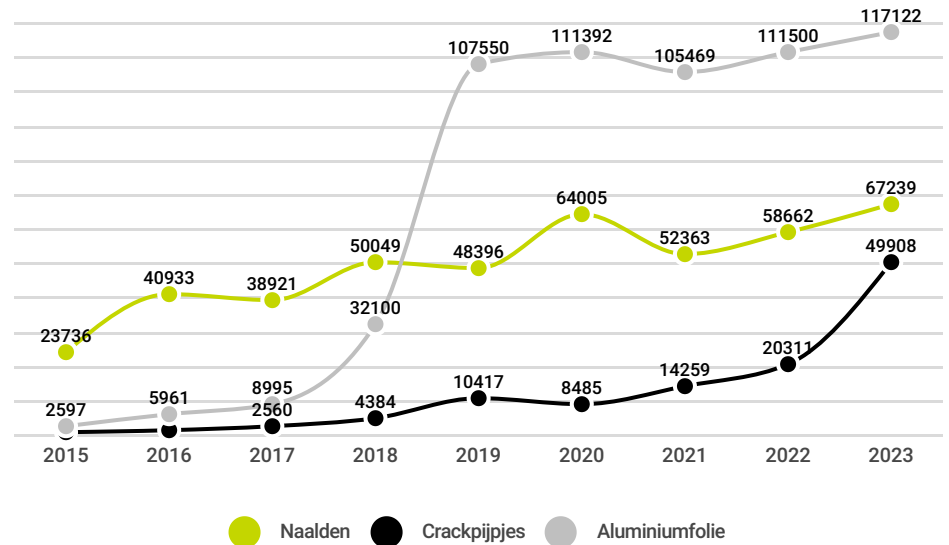
- Spuiten verspreid - 2,8-voudige toename in 8 jaar
- Crackpijpjes - 85-voudige toename in 8 jaar
- Aluminiumfolie - 45-voudige toename in 8 jaar

Terwijl de toename van de verspreiding van spuiten en aluminiumfolie de afgelopen 4 jaar gestabiliseerd lijkt te zijn, vormt de verspreiding van crackpijpen een uitzondering op deze regel. Die neemt elk jaar aanzienlijk toe (+146% ten opzichte van 2022).

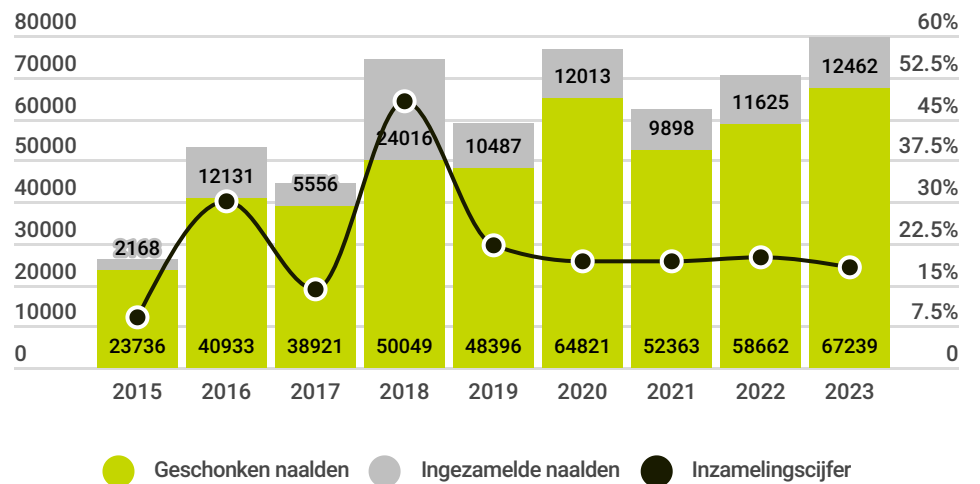
In 2023 werden 12.462 gebruikte spuiten teruggevonden, waaronder 2.345 spuiten verzameld op openbare plaatsen door onze straathoekwerkers. Dit is 18% van de verspreide spuiten.

Evolutie in de distributie van materiaal - 2015 à 2023

Percentage ingezamelde gebruikte naalden - 2015 à 2023

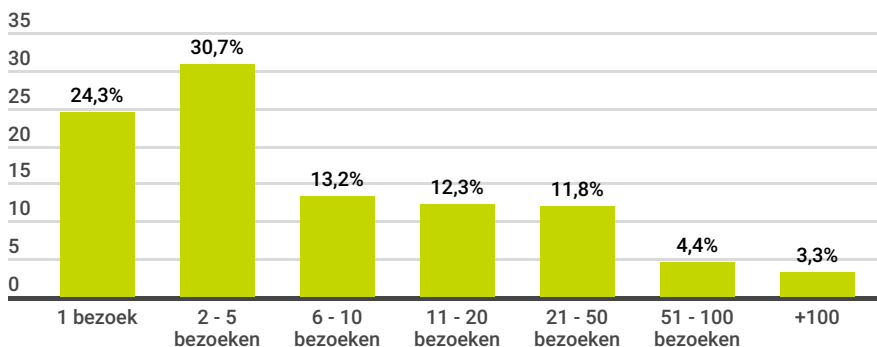

De gebruikruimte - GATE

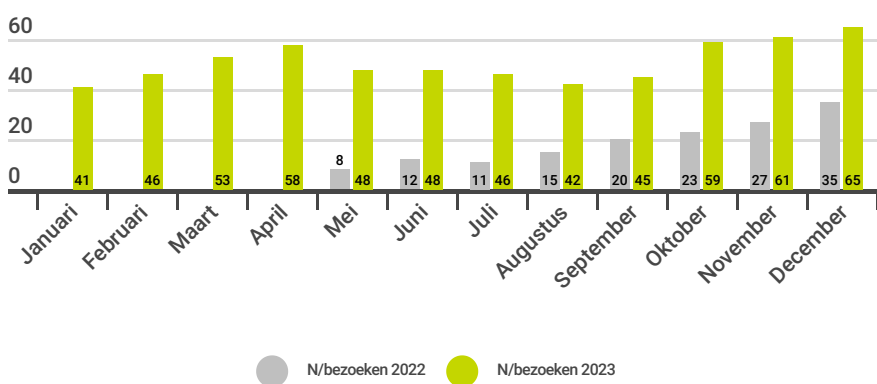
De risicobeperkende gebruikruimte Gate is een plaats waar personen onder begeleiding van gezondheid en maatschappelijk werkers hun drugs kunnen gebruiken. Die aanpak vermindert het risico op ziekteoverdracht, voorkomt sterfgevallen door een overdosis, vereenvoudigt de toegang tot gezondheidszorg en zorgt ervoor dat er minder wordt gebruikt op openbare plaatsen. Dit is dus een emblematische structuur voor risicobeperkende strategieën.

In 2022 bezochten 789 personen de gebruikruimte van Gate (dat is 91.5% van het actieve bestand van Gate), goed voor 13340 bezoeken en 13945 gebruikshandelingen.

Aantal bezoeken aan verbruiksgebieden per persoon (n=789) - 2023

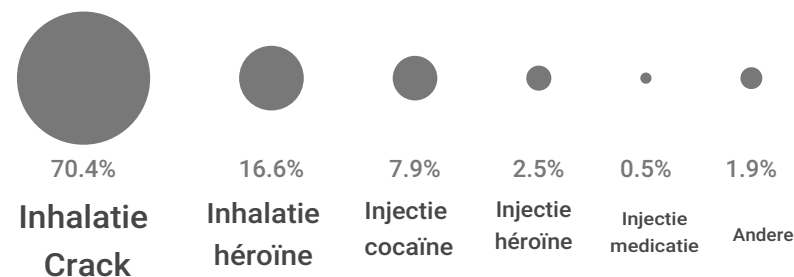

Gemiddeld aantal bezoeken per dag in verbruiksgebieden - 2022-2023

De cijfers voor bezoeken aan het consumptiegebied zijn nog niet gestabiliseerd en stijgen bijna maandelijks, tot een gemiddelde van 65 bezoeken per dag in december 2023 (maximumaantal bezoeken op één dag: 103).

Het drugsgebruik zelf - Uitsplitsing volgens product en gebruikwijze - 2023

70% van het drugsgebruik zou plaatsvinden in de openbare ruimte als de gebruikruimte nooit was geopend

87% van het drugsgebruik gebeurde via inhalatie

78% van het drugsgebruik betreft cocaïne

Wist je dat? 🔍

Slechts 0,75% (101) van de 1.945 gecontroleerde consumpties resulteerde in een onvoorziene gebeurtenis.

De aard van de symptomen varieerde: angst, malaise of agitatie. Er werden 8 intoxicaties geregistreerd

Deze onvoorziene gebeurtenissen werden afgehandeld door personeelsleden, waarvan er 5 een oproep naar 112 vereisten.

Andere middelen voor risicoreductie

TROD's

TROD's (snellediagnosetests) zijn een essentieel hulpmiddel in de strijd tegen het hepatitis C-virus, dat vooral veel voorkomt onder drugs spuiters.

Sinds 2019 voert SAMPAS (Service d'Accompagnement Mobile - Promotion de l'Accès aux Soins) een deel van haar activiteiten uit in eerstelijnsvoorzieningen, waaronder het crisiscentrum en GATE

Door mensen in de marge van de samenleving gemakkelijker toegang te geven tot diagnose en behandeling, helpt dit programma de prevalentie van de ziekte te verminderen.

- Aantal permanenties: 63
- Aantal TROD's: 280
- Aantal reactieve tests: 13

TESTING (TRIP)

Testen stelt gebruikers en professionals in staat om de samenstelling van psychotrope middelen die circuleren op de zwarte markt te achterhalen en te controleren. Deze strategie maakt het mogelijk om gevaarlijke stoffen te identificeren, overdoses te voorkomen en gezondheidsschade te beperken.

Modus Vivendi en Transit zijn een partnerschap aangegaan om inloopsessies te organiseren in GATE, zodat mensen in de marge van de samenleving gemakkelijker toegang krijgen tot deze faciliteit. Dit geeft mensen die gebruik maken van de faciliteit de mogelijkheid om hun product anoniem en gratis te laten analyseren om te weten te komen waar het van gemaakt is.

 79 producten getest op 42 aanwezigheidsdiensten in 2023

Baantjes

Dit zijn regelmatige activiteiten die autonoom worden georganiseerd door het Verbindingsteam, zonder toegangsvoorwaarden of inschrijvingen, waarvoor de gebruikers-deelnemers worden betaald. Deze baantjes geven de gebruikers een gevoel van eigenwaarde, nemen de focus op het drugsgebruik wat weg, scheppen een vertrouwensband met de maatschappelijk werkers en creëren aangename momenten, weg van hun dagelijkse miserie.

Inzamelingsproject

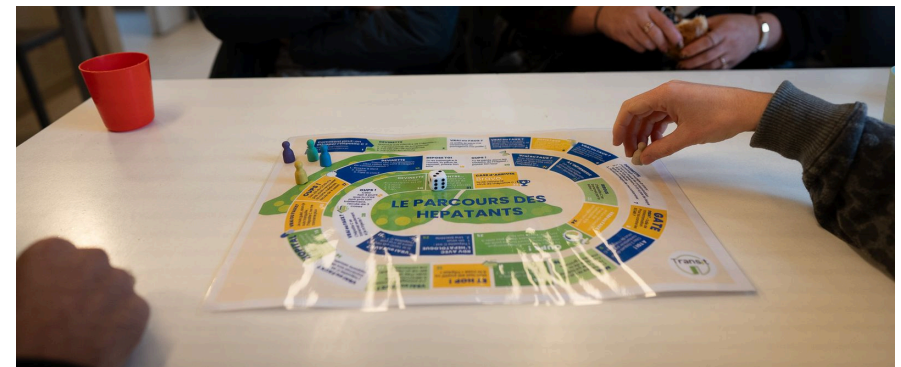
In 2023 werden 67 outreachcampagnes georganiseerd met gebruikers in openbare ruimten. Als gevolg daarvan werden 212 gebruikte spuiten en 31 flessen ammoniak verwijderd binnen de perimeter van het crisiscentrum.

Jobs Transitshop

Sorteren en aanvullen van de voorraad tweedehands kleding voor de begunstigden van het crisiscentrum. Dit jaar werden 7 sessies georganiseerd.

Ateliers voor risicoreductie

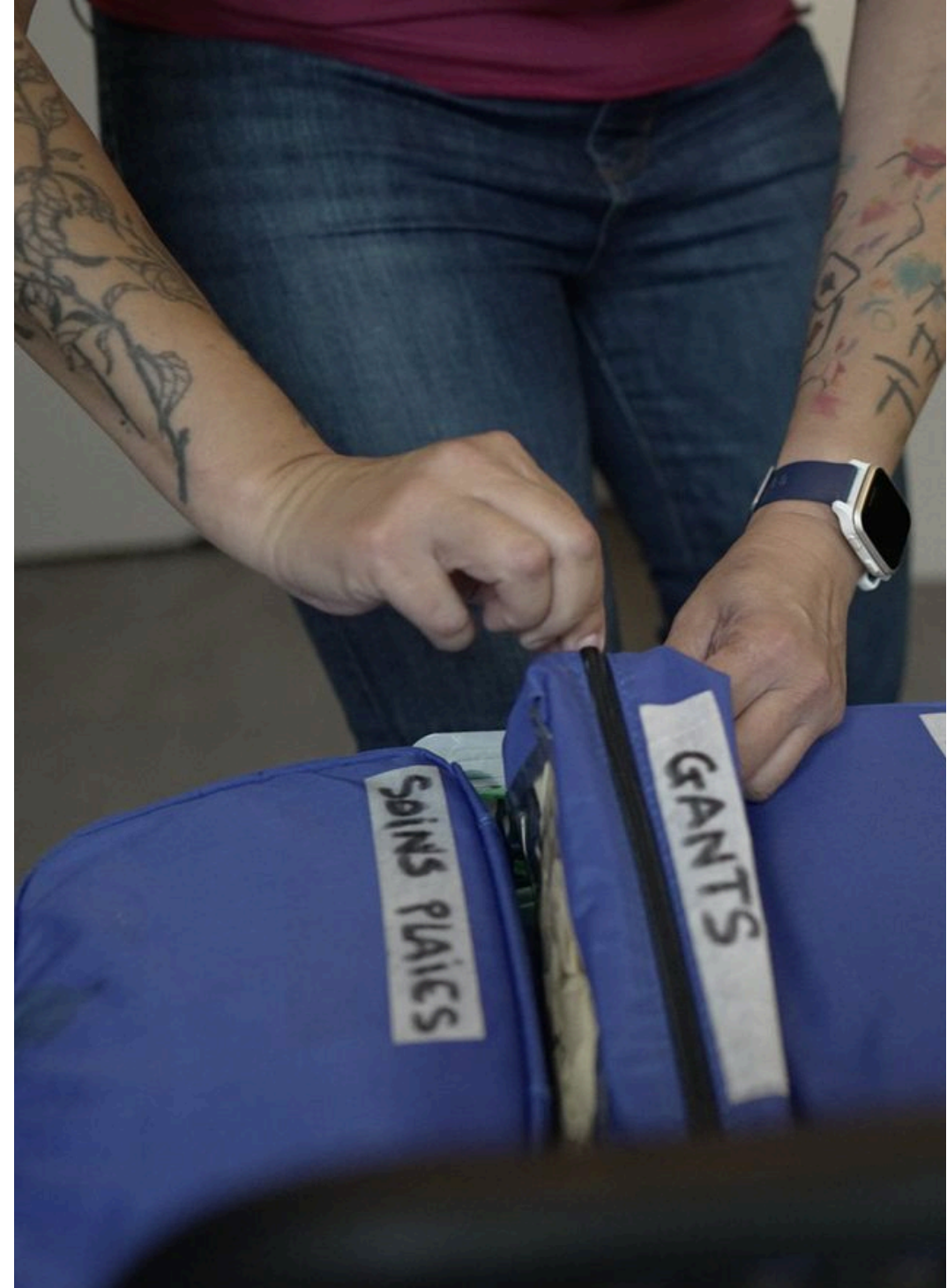
Hulp bij het verpakken van steriel materiaal door gebruikers. In 2023 werden 67 workshops georganiseerd, voornamelijk voor het maken van crackkits (crackpijpen en aanverwante apparatuur voor het inhaleren van cocaïne) en het herverpakken van zuiveringszout.

4. Verpleegkundige zorgen

De verpleegkundige zorgen die intra of extra muros worden aangeboden, houden rekening met de realiteit en specifieke noden van de gemarginaliseerde en kwetsbare doelgroepen, die soms grote hindernissen moeten overwinnen om toegang te krijgen tot de traditionele zorgdiensten. Onze verpleegkundigen proberen een vertrouwensband tot stand te brengen met de patiënt. Ze erkennen hun waardigheid en respecteren hun autonomie. We doen er alles aan om die obstakels in de toegang tot gezondheidszorg weg te werken door flexibele diensten aan te bieden, aangepast aan de momenten en plaatsen die de personen het meest schikken.

Concreet is het hoofdoel van onze aanpak dringende en onvoorwaardelijke zorg aanbieden. Het kan gaan om screenings en gezondheidsevaluaties, de verzorging van wonden, vaccinaties, behandelingen van de geestelijke gezondheid en advies over gezondheid en levensstijl, maar ook om doorverwijzingen naar andere medische, sociale en gemeenschapdiensten.

5. Psychologische zorgen

Wanneer de medewerkers (psychologen, maatschappelijk werkers, opvoeders en verpleegkundigen) worden gevraagd naar de psychologische toestand van de onthaalde gebruikers, luidt hun antwoord unaniem: de situatie is verontrustend en gaat erop achteruit. Het toegenomen gebruik van crack, in combinatie met zuiverdere cocaïne, heeft daar zeker iets mee te maken.

Die situatie maakt het psychosociale werk complexer, met onvoorspelbaar, soms agressief of gewelddadig gedrag. Het netwerk voor de behandeling van de geestelijke gezondheid, dat al enkele jaren verzadigd is, heeft zelfs geen middelen meer (en dan vooral in ziekenhuizen) sinds de laatste hervorming van de psychiatrische zorgen. Het is dan ook extreem moeilijk geworden om het publiek door te verwijzen naar de aangewezen behandelingsdiensten.

2 psychologen

1 in het crisiscentrum, 1 in het team van Transit Straat

562 psychologische gesprekken

- 352 contacten gelegd in het kader van straatopvolging
- 77 individuele gesprekken in de context van een slaapplek
- 91 tijdens bezoeken overdag aan het crisiscentrum
- 39 in de context van huisvesting in Fase 4
- 1 in het kader van een vrijlating uit de gevangenis
- 2 profievaluatie

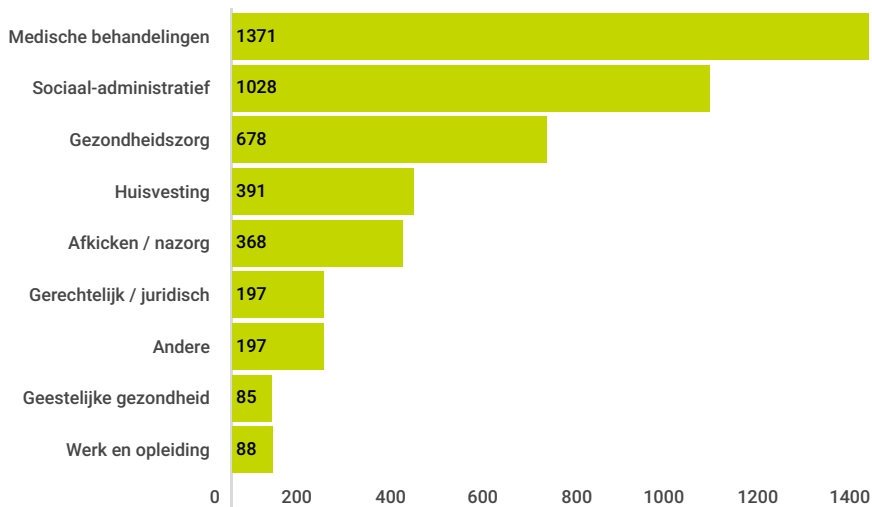
6. Sociaal-administratieve herordening en doorverwijzingen

De sociaal-administratieve herordening is de kern van wat de sociale teams in Transit doen. Die opdracht, die wordt vervuld in zowel het crisiscentrum als de gebruikruimte voor Druggebriek en door het team van Transit Straat, houdt in dat er een groot netwerk van externe partners moet worden ingeschakeld. Het is vaak een basisvoorwaarde voor de doorverwijzing van gebruikers naar een behandeling met een hogere toegangdrempel.

De stappen

Wanneer een onthaalde gebruiker te kennen geeft dat hij hier hulp bij nodig heeft, zullen de sociale teams, op basis van de noden, er alles aan doen om zijn sociale en administratieve situatie te verbeteren. Dat werk resulteert in concrete stappen, hier opgevat als een verplaatsing die de gebruiker doet, van onze structuren naar een externe partner, om er aanspraak te maken op zijn sociale rechten of verdere begeleiding te krijgen. Die stappen impliceren dus meer acties door onze begunstigden dan door de maatschappelijk werkers.

Aantal en types van ondernomen stappen - 2023 (n=4403)

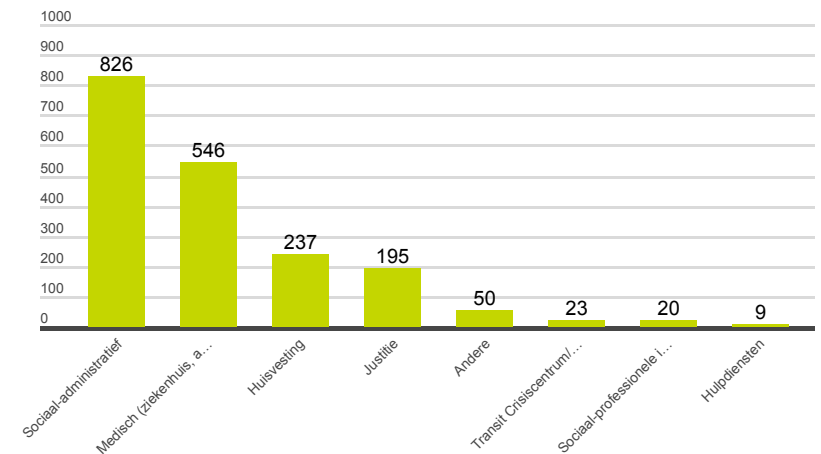

De 4.403 stappen die in 2023 zijn ondernomen, betreffen voornamelijk de sociaal-administratieve sector, gezondheidszorg en medische behandelingen, met inbegrip van substitutiebehandelingen. Over het algemeen is het aantal ondernomen stappen fors toegenomen in vergelijking met vorig jaar (2637 stappen in 2021, oftewel +67%), ondanks een niet zo gunstige context zo kort na de coronacrisis. De digitalisering van overheidsdiensten en de structurele invoering van thuiswerk maken het zeer moeilijk om een afspraak te maken en beperken de toegang tot fundamentele rechten.

Begeleidingen

Sommige gebruikers vinden het erg moeilijk om in hun eentje die stappen te ondernemen. Dat kan liggen aan de taal, aan een gebrekkige kennis van de werking van onze overheidsdiensten of hun rechten, of aan de angst om gestigmatiseerd of afgewezen te worden. De straatwerkers kunnen dan persoonlijk met ze meegaan naar de partnerstructuren om ze te helpen met hun sociaal-administratieve herordening. Dit jaar deden onze straatwerkers 1906 begeleidingen. Dat was hoofdzakelijk bij sociaal-administratieve of medische diensten.

Aantal en aard van de begeleidingen bij externe diensten - 2023 (n=1906)

Die sociaal-administratieve diensten betreffen vooral de verschillende OCMW's van het Brussels Gewest, de gemeentehuizen, banken, vakbonden en ambassades.

De medische begeleidingen gebeuren vooral in ziekenhuizen, afkick- en nazorgcentra of medische centra.

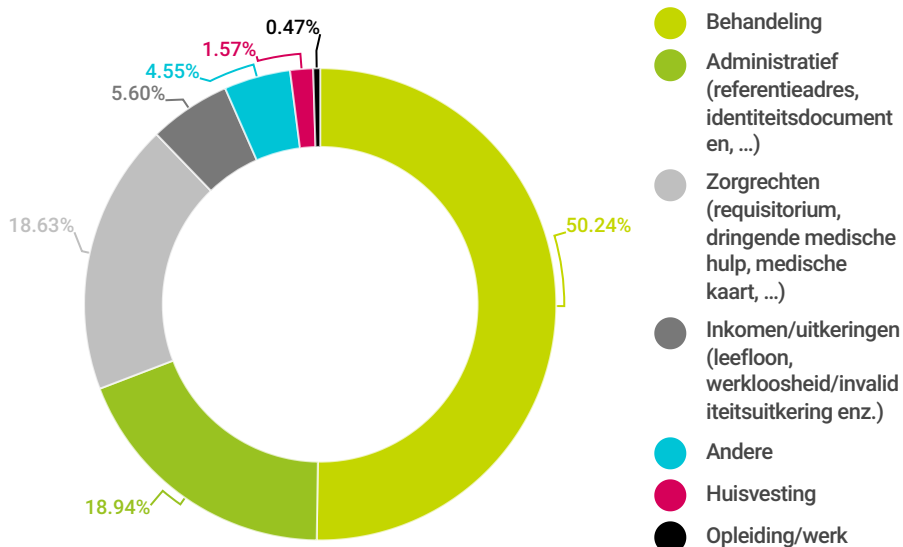
Sociale rechten

De stappen en begeleidingen beogen de inlossing van bepaalde rechten of een verdere begeleiding van de gebruikers. Het verband tussen de twee moet echter voorzichtig worden geïnterpreteerd. Om te beginnen omdat niet alle rechten gelijk zijn. Voor sommige rechten (zoals het verkrijgen van een leefloon) zijn mogelijk meerdere stappen en/of begeleidingen nodig, terwijl weer andere rechten snel worden ingelost dankzij doeltreffende samenwerkingen met bepaalde partners (de opstart van substitutiebehandelingen bijvoorbeeld).

Vervolgens omdat de tijdsbestekken van de betrokken partijen soms sterk verschillen. Wij ondernemen een zeker aantal stappen/begeleidingen maar weten niet altijd hoe die aflopen omdat de betrokken gebruikers intussen geen gebruik meer maken van onze diensten. Een verworven recht wordt immers pas als zodanig geregistreerd zodra de verkrijging ervan is bevestigd.

In 2023 konden onze gebruikers zo 1.911 sociale rechten inlossen.

Type van sociaal-administratieve rechten verkregen in 2023 (n=1911)

Meer dan 90% van die rechten betreft behandelingen, administratieve zaken (referentieadres, identiteitsdocumenten, ...) en 'gezondheidsrechten' (requisitorium, DMH, medische kaart, ...), wat in zekere mate de overeenstemming van de tijdsbestekken tussen de partnerinstellingen weerspiegelt. We stellen daarentegen vast dat het erg moeilijk is om bepaalde rechten, die nochtans cruciaal zijn voor onze begunstigen, te verkrijgen. Denk maar aan een vervangingsinkomen (werkloosheid, ziekenfonds, leefloon, ...), een woning of een baan/opleiding. Die rechten verkrijgen is een waar hindernissenparcours.

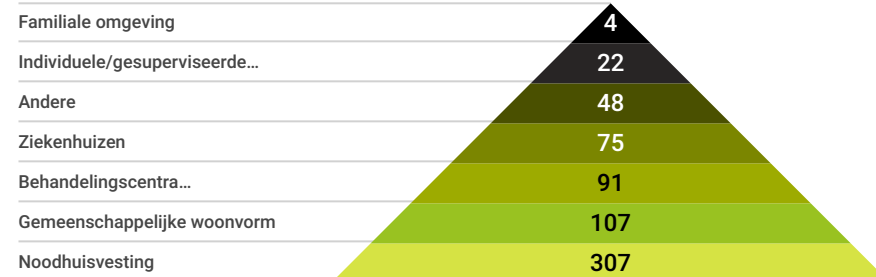
Doorverwijzingen

Het is niet de bedoeling dat Transit alle noden van zijn bezoekers inlost. Hoewel de opdrachten breed en gevarieerd zijn, blijft het toch van essentieel belang te kunnen werken binnen een institutioneel netwerk dat ons in staat stelt uiteenlopende en complementaire diensten aan te bieden.

De doorverwijzing, hier opgevat als de uitkomst van een opvang (stappen en begeleidingen die worden ondernomen in het kader van huisvesting, dagopvang of straatopvolging), houdt in dat personen worden doorverwezen naar een andere geschikte leefomgeving, naar een dienst voor residentiële zorg of een hulpdienst. We tonen ze dus de weg naar instellingen van derden, vooral in de sectoren huisvesting of gezondheidszorg, om te voorzien in de essentiële noden van de patiënten van Transit.

Concreet registreerden we 654 doorverwijzingen in 2023, waarvan 436 naar huisvesting en 166 naar gezondheidszorg.

Aantal en type van doorverwijzingen in 2023 (n=654)

Focus op de netwerken: WAB, BITUME & SubLINK

In een beperkte budgettaire context en in het licht van de bovengenoemde opmerkingen bewijzen samenwerking, overleg en de uitbouw van professionele netwerken hun nut. Ze maken het zeker mogelijk om een aantal problemen bij de overdracht tussen instellingen te omzeilen.

Transit draagt dan ook bij tot deze twee netwerken: WaB en Bitume. Omdat beide netwerken specifieke subsidies krijgen, staan de details van hun activiteiten en resultaten in afzonderlijke jaarverslagen.

Het WaB-netwerk (Wallonië-Brussel) is een supralokaal netwerk waarvan Transit de evaluatie doet. Het verenigt veldwerkers die gespecialiseerd zijn in verslavingsproblematiek en/of aanverwante problemen. Het is gericht op een samenwerking tussen diensten (gespecialiseerde en algemene) om een gecoördineerd zorgtraject aan te bieden, dat het best is aangepast aan de heterogeniteit van het drugs gebruikende publiek.

Het netwerk Bruxellois d'Intervention de Terrain pour Usagers Marginalisés ou Exclus (BITUME) is sinds 2015 een platform voor overleg, actie, analyse van problemen en transversale veldinterventie. Het gaat om een omzetting van het WaB-netwerk op schaal van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dit netwerk van psycho-medisch-sociale werkers in het Brusselse Gewest, gecoördineerd door Transit, stippelt optimale begeleidings- en zorgtrajecten voor daklozen uit.

SubLINK

Transit maakt deel uit van het SubLINK-project, een initiatief om (opnieuw) contact te leggen met mensen in extreem precare situaties in de metrostations van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

SubLINK is een sectoroverschrijdend project dat werd opgezet als antwoord op de toenemende aanwezigheid van daklozen en/of personen met verslavingsproblemen in de MIVB-stations in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het samenwerkingsverband, bestaande uit Projet Lama, Samusocial, DIOGENES en Transit, wil :

- des tijdelijke huisvestingsoplossingen (inclusief hotels) voor deze mensen, terwijl we hen helpen toegang te krijgen tot hun rechten;
- des compromis van coëxistentie tussen de verschillende spelers die aanwezig zijn in de stations;
- structurele oplossingen om de sociale inclusie van deze mensen mogelijk te maken.

Informatie over alle activiteiten van het project is beschikbaar in het rapport 2023 van Bruss'help.

Sensibiliseren en verdedigen

- Grote publiek - Communicatie
- Professionals - Opleidingen
- Professionals en politici - GOVB

Gesterkt door meer dan 25 jaar ervaring met de opvang van kwetsbare drugsgebruikers, en sinds zijn aanstelling als Gewestelijke Operator inzake Verslavingen in Brussel (GOVB), heeft de vzw Transit geleidelijk tweedelijnswerk ontwikkeld en ingevoerd met de bedoeling om te sensibiliseren en kennis te delen. Ze richt zich daarbij op zowel het grote publiek als op professionals of politici.

Grote publiek - Communicatie

Bewustmaking en belangenbehartiging bij het grote publiek vindt voornamelijk plaats in de vorm van optredens in de media. Onze communicatiemedewerker reageert positief op alle verzoeken om informatie van journalisten en op verzoeken voor interviews en optredens in de audiovisuele pers. Dit jaar waren er 44 mediaoptredens. De belangrijkste onderwerpen waren crack- en pregabalinegebruik, ruimten voor laag-risicogebruik, regulering van de cannabismarkt en het verband tussen onzekerheid en drugsgebruik.

De sensibilisering van het grote publiek neemt trouwens ook specifiekere en meer begrensde vormen aan. Zo reageren onze teams op elk verzoek tot informatie van de mensen die rond onze vestigingen wonen. Dat kan gaan om meldingen van problematische situaties in de openbare ruimte of om vragen naar meer algemene informatie.

Onze woordvoerder droeg zo ook bij tot de persconferentie in het kader van de opening van de gebruiksaanpak Gate en had een ontmoeting met de buurtbewoners, want die waren begrijpelijkerwijs ongerust over deze opening.

Professionals - Opleidingen

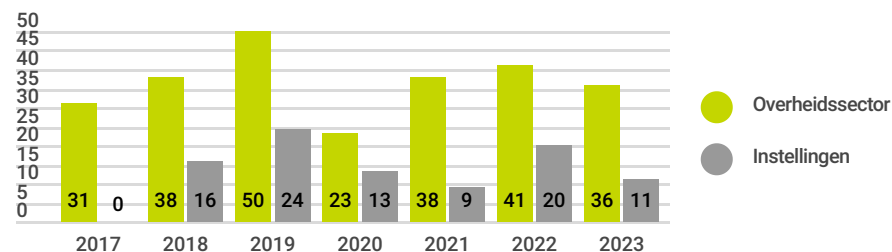
Dit werk rond sensibiliseren en het delen van expertise verloopt vervolgens via het team voor externe opleidingen. Die opleidingen zijn gratis en richten zich tot elke medewerker van de lokale of regionale overheid die mogelijk in contact komt met drugsgebruikers, en in mindere mate tot partnerinstellingen die werkzaam zijn in de sector verslavingen/hulpverlening (in dit geval zijn de opleidingen betalend).

Ze versterken niet alleen de kennis (producten, gebruikswijzen, verslaving, bijzonderheden van het publiek op straat, ...), maar ook de knowhow en sociale vaardigheden (werk rond representaties en de interventiestrategieën op het vlak van risicoreductie).

En 2023, ce sont **47 séances de formation** qui ont pu être organisées (1 ou 2 journées par séance), dont 36 pour des acteurs publics et 11 pour d'autres institutions. Au total, **635 personnes ont été formées durant l'année.**

In 2023 werden 47 opleidingssessies georganiseerd, waarvan 36 voor overheidspersoneel en 11 voor andere instellingen.

Aantal opleidingssessies volgens type van publiek - 2023

Aantal en uitsplitsing van de opleidingen voor de Brusselse overheidssector - 2023

OCMWS   Lokale diensten   ERIIP

Professionals en politici - GOVB

Expertise delen met professionals en politici gebeurt ook op de volgende manieren:

Hulp bij diagnostiek - Informatieverslagen

- 19 gemeentelijke verslagen met daarin alle informatie die nuttig is voor de analyse van het drugsgebruik op het grondgebied van de gemeente.
- Een verslag met informatie over het voorschrijven en afleveren van substitutiebehandelingen voor opiumgebruikers in het BHG.
- Een update over gegevens met betrekking tot het voorschrijven en verstrekken van pregabaline in RBC.
- Een onderzoek naar de beschikbaarheid en het beheer van injectieapparatuur in apotheken in het CBR.

Antwoorden op parlementaire vragen

- 8 parlementaire vragen in 2023.
- Onderwerpen die aan de orde kwamen: de barstcrisis bij het CBR, de opening van de Gate SCMR, het geïntegreerde centrum, de implementatie van het SubLINK project, etc.

Eenmalige vragen

- Zo nu en dan, afhankelijk van de actualiteit en de noden, krijgt Transit vragen van gemeentelijke of gewestelijke partners.
- Die vragen zijn zeer uiteenlopend en gaan bijvoorbeeld over expertise rond een specifieke problematiek, gemengde patrouilles van straatwerkers, registratietools of het bijwonen van externe vergaderingen.

Uitbouw van een nieuw platform om expertise te delen

- Het platform, dat in 2022 werd opgericht door Transit en Safe.brussels, kwam in 2023 4 keer bijeen en besprak met name de volgende onderwerpen: Straatwerk met kansarmen, het probleem van ammoniakverontreiniging en inslikken, het probleem van lachgas.

Conclusies en vooruitzichten

Conclusies

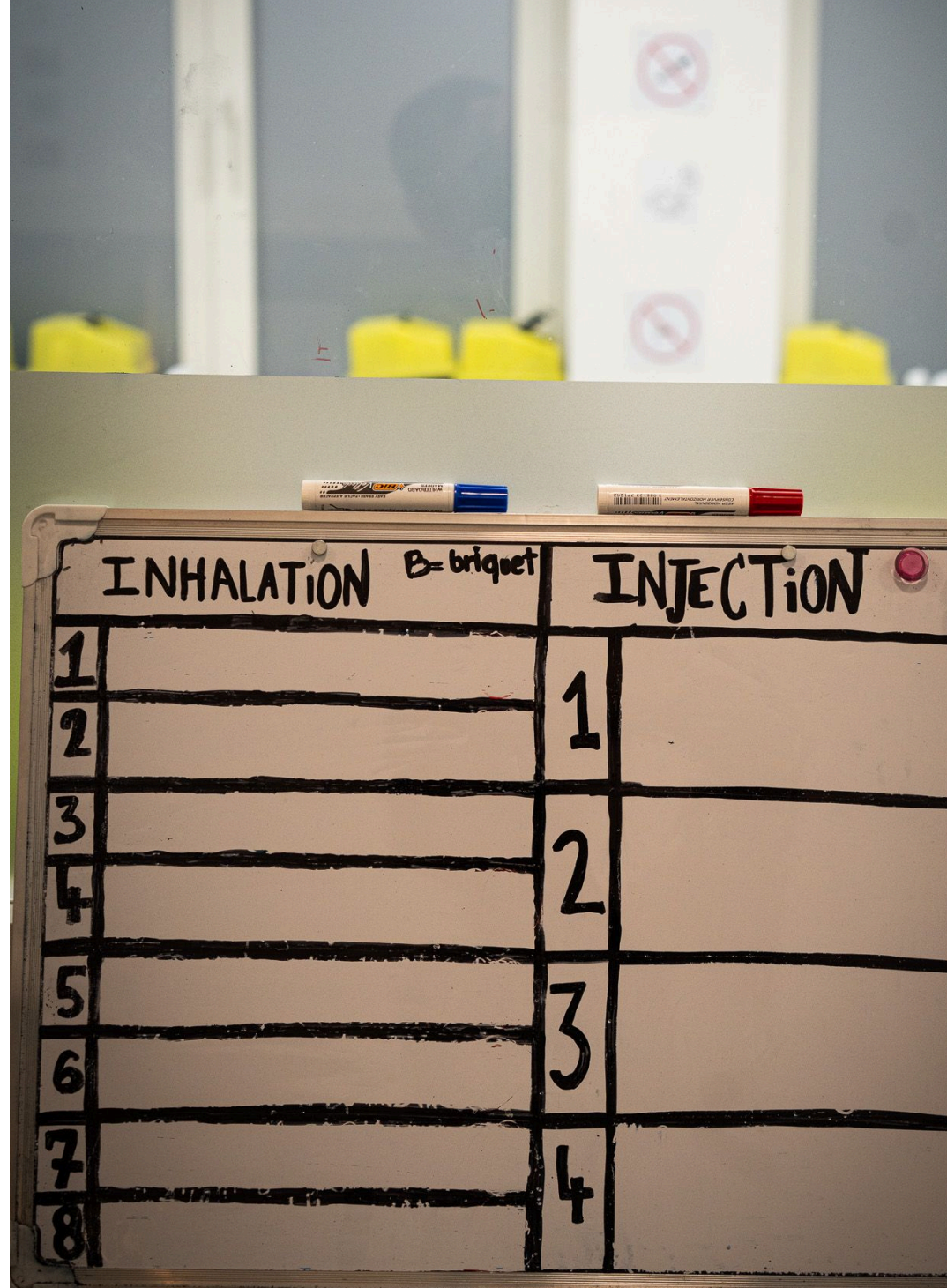
Het is geen gemakkelijke taak om de activiteitsgegevens van Transit samen te vatten. Sinds haar oprichting in 1995 heeft de instelling veel initiatieven genomen, talrijke projecten ontwikkeld en haar dienstenaanbod aanzienlijk gediversifieerd om zich aan te passen aan de nieuwe behoeften van de meest kwetsbare gebruikers. Er zijn echter een aantal elementen die ons opvallend en uitdagend genoeg lijken om hier uit te lichten.

Ten eerste is het aantal verschillende mensen dat het afgelopen jaar minstens één keer is behandeld nog nooit zo hoog geweest. Het crisiscentrum, dat al bijna 30 jaar open is, heeft dit jaar bijna 900 mensen opgevangen. De GATE - Risicobeberkend Gebruiksruimte voor Druggebruikers - ontving er meer dan 850 en het aantal straatgebruikers blijft jaar na jaar groeien. Als we de aantallen mensen die op de verschillende locaties in behandeling zijn bij elkaar optellen, komen we uit op een geschat aantal mensen dat tussen de 1.645 en 1.831 in behandeling is.

Maar meer nog dan het aantal mensen in onze zorg, is het de verslechtering van hun levensomstandigheden die ons elk jaar meer opvalt, zoals blijkt uit de proporties mensen die zeggen dat ze op straat leven (meer dan 50%; 74% dakloos), geen bron van inkomsten hebben (bijna 40%) of geen sociale zekerheid hebben (35%).

Tot slot is het meest opvallende kenmerk van dit rapport de aanzienlijke toename van indicatoren voor crackgebruik. Hoewel deze stijging niet nieuw is, neemt ze niet af en bereikt ze aanzienlijke niveaus. In 2023 zei 72% van de mensen in onze zorg crackcocaïne te gebruiken, vergeleken met 67% in 2022 en slechts 27% in 2016. Ook de distributie van consumptie materiaal weerspiegelt deze trend: dit jaar werden 49.908 crackpijpen uitgedeeld, tegenover 20.311 in 2022 en 956 in 2016. In de ruimte voor drugsgebruik werden dit jaar meer dan 9.750 handelingen van crackgebruik behandeld, wat neerkomt op meer dan 70% van het totaal.

In het licht van het bovenstaande lijkt het meer dan ooit noodzakelijk om een dienstenaanbod te blijven aanbieden dat zo goed mogelijk beantwoordt aan de huidige uitdagingen van het druggebruik in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zo dicht mogelijk bij de realiteit van de druggebruikers en hun bijzonder precaire levensomstandigheden. Met dit in het achterhoofd werkt de instelling momenteel aan twee projecten voor de toekomst: een nieuwe ruimte voor drugsgebruik in combinatie met een dienst voor noodopvang en een geïntegreerd centrum voor integrale zorg voor druggebruikers.

Outlook

LINKup

Het LINKup-project, dat gezamenlijk werd opgestart door de gewestelijke minister van Volksgezondheid en Sociale Actie, Iriscare, Transit en Projet Lama (met de steun van Move, de gemeente Sint-Jans-Molenbeek, de politiezones, Mobiel Brussel en de MIVB), is een strategisch en preventief antwoord op de groeiende uitdagingen van precariteit en crackgebruik in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In afwachting van het gewestelijke project voor een Geïntegreerd Centrum gespecialiseerd in Drugsverslaving dat gepland is voor 2028, wil LINKup een ruimte voor laagrisico-drugsgebruik oprichten, vergezeld van een noodopvang die 24/7 open is.

Het jaar 2023 markeerde de eerste fasen van het project, ingegeven door verschillende convergerende factoren: een merkbare toename van de beoogde problemen, de vertraging van het regionale project van het Geïntegreerd Centrum (zie verder) en de dringende vraag van burgers naar onmiddellijke structurele oplossingen voor de overlast die gepaard gaat met druggebruik in de openbare ruimte.

Een van de belangrijkste mijlpalen dit jaar was Iriscare's actieve prospectie van onroerend goed, die leidde tot de selectie van het Sunrise hotel in de wijk Ribaucourt-Yser als potentiële locatie voor het project.

De oprichting van een stuurgroep in de herfst van 2023, gevolgd door de vorming van verschillende werkgroepen (bouw, veiligheid, communicatie, enz.), heeft een participatieve en inclusieve aanpak mogelijk gemaakt, met als doel zo goed mogelijk tegemoet te komen aan de behoeften van de gebruikers. Daartoe zal de faciliteit een uitsluitend voor vrouwen bestemde consumptieruimte omvatten, evenals het vooruitzicht om honden in de faciliteit op te nemen.

In 2024 ligt de focus op de operationele bouw van het project, waarbij nauw wordt samengewerkt tussen de verschillende stakeholders, waaronder de werkgroepen onder leiding van Iriscare, de operationele partners en het sociaal/gezondheids- en verslavingsnetwerk. Afronding van het architectuurproject, budgetten, subsidieaanvragen en accreditatieaanvragen is gaande. Daarnaast wordt er proactief gecommuniceerd met omwonenden, netwerkpartners en het grote publiek.

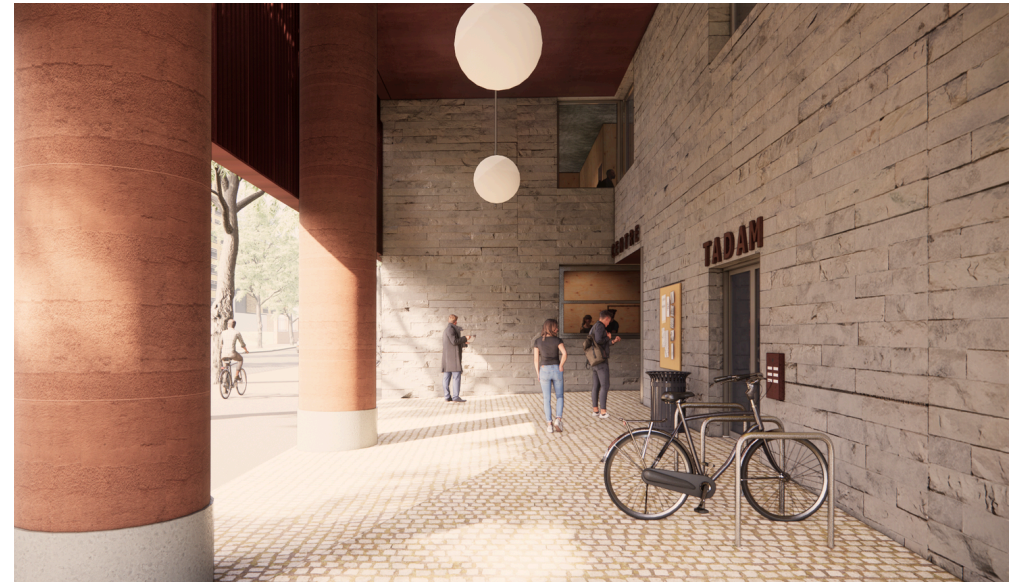
Er zal personeel worden aangenomen om het project soepel te laten verlopen. De start van het SCMR-project staat gepland voor 1 november 2024 en symboliseert een grote stap voorwaarts in de aanpak van de crackcocaïne-crisis in het CBR. De opvang zal in de komende maanden worden geopend, op een nog nader te bepalen tijdstip, en markeert een nieuwe fase in de verwezenlijking van de doelstellingen van het LINKup-project.

Het Geïntegreerd Centrum

Het Integrated Centre project, ontworpen om tegemoet te komen aan de groeiende behoeften op het gebied van verslaving en bestaansonzekerheid, stuitte in 2023 op verschillende obstakels, voornamelijk als gevolg van vertragingen in de politieke besluitvorming, met name budgettaire.

Hoewel er in 2023 vooruitgang is geboekt, in het bijzonder met de afronding van het architectuurproject en de indiening van plannings- en milieuvergunningen, zijn de vergaderingen met de omwonenden en COMAC-partners beïnvloed door deze langdurige discussies en de daaruit voortvloeiende aanhoudende bezorgdheid. Bovendien heeft deze onduidelijkheid over de toekomst van het project invloed gehad op ons vermogen om erover te communiceren en op de participatieve operationele dynamiek die we intern met ons hele team aan het ontwikkelen zijn. Een positief aspect was de toekenning van een EFRO-subsidie in juni 2023, waarmee cruciale financiële steun voor het project werd geboden. Dit succes werd echter afgezwakt door het gebrek aan zichtbaarheid over de toekomstige richting met een regeringsbesluit dat werd verwacht, maar nog niet is gerealiseerd.

Voor 2024 blijft de toekomst van het project onduidelijk, deels vanwege de stijging van de bouwkosten door de inflatie in de afgelopen jaren. Deze aanhoudende onzekerheid heeft het vermogen van het project om het oorspronkelijke tijdschema te halen en dus om effectief in te spelen op de dringende behoeften van de doelgroep al ernstig in gevaar gebracht.

Bijlagen

Bijlage 1 - Samenstelling van de Algemene Vergadering op 31/12/23

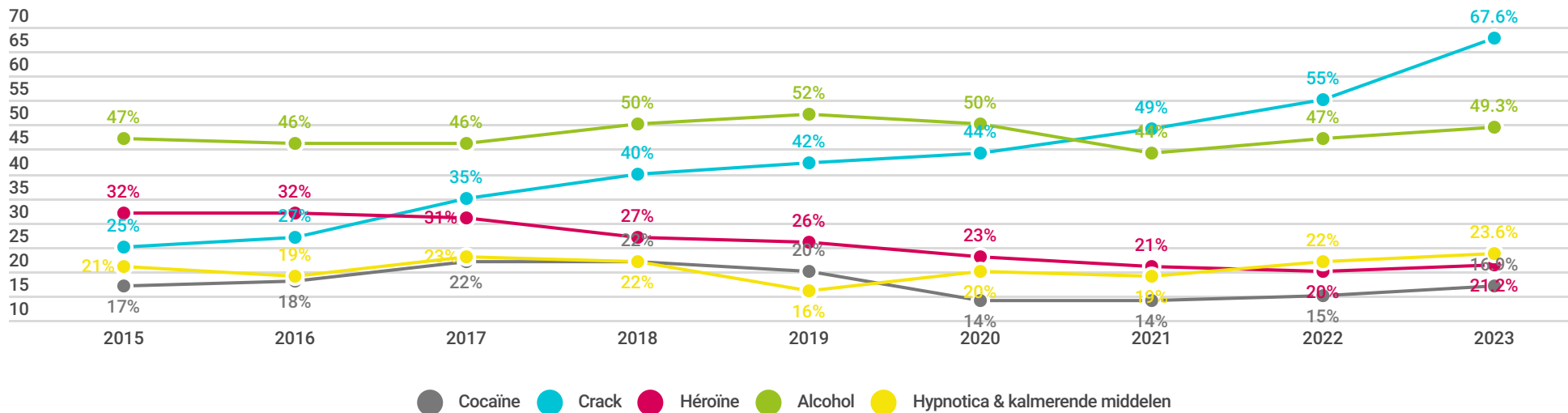
Mme Mariam El Hamidine	Burgemeester van Vorst
M. Vincent De Wolf	Burgemeester van Etterbeek
M. Emir Kir	Burgemeester van Sint-Joost-ten-Node
Mme Catherine Moureaux	Burgemeester van Sint-Jans-Molenbeek
Mme Cécile Jodogne	Burgemeester van Schaarbeek
M. Ahmed Laaouej	Burgemeester van Koekelberg
M. Ridouane Chahib	Waarnemend burgemeester van Evere
M. Christian Lamouline	Burgemeester van Sint-Agatha-Berchem
M. Ronald Ceulemans	Medeoprichter
M. Julien Fanelli	Directeur van de afdeling risicoreductie van Transit
M. Kris Meurant	Directeur van de sociale afdeling bij Transit
M. Michel Goovaerts	Korpschef, politiezone Brussel-Elsene Secretaris
M. Luc Ysebaert	Korpschef, politiezone Brussel-West
M. Julien Uyttendaele	Gedeputeerde – benoemd door de regering van het BHG
M. Vladimir Martens	Attaché bij het kabinet van de minister en staatssecretaris van het Gewest - benoemd door het Verenigd College van COCOM
M. Yves Bastaerts	Waarnemend directeur van safe.Brussels
M. Baptiste Delhauteur	Vicepresident
M. Pierre Mols	Voorzitter van de AV
M. Fabien Gérard	Regeringscommissaris bij het kabinet van de minister-president
Mme Zoé Genot	Gedeputeerde – benoemd door de regering
M. Bjorn Steegen	Vertegenwoordiger van het kabinet van Elke Van den Brandt
M.Khalid Zian	Voorzitter van het OCMW van Stad Brussel
Mme Sylvie Lahy	Directrice Veiligheid en Preventie in het kabinet van mevrouw Moureaux – vertegenwoordigster van de gemeente Sint-Jans-Molenbeek
Mme Tina Martens	COCOM - Kabinet Vervoort

Bijlage 2 - Networking

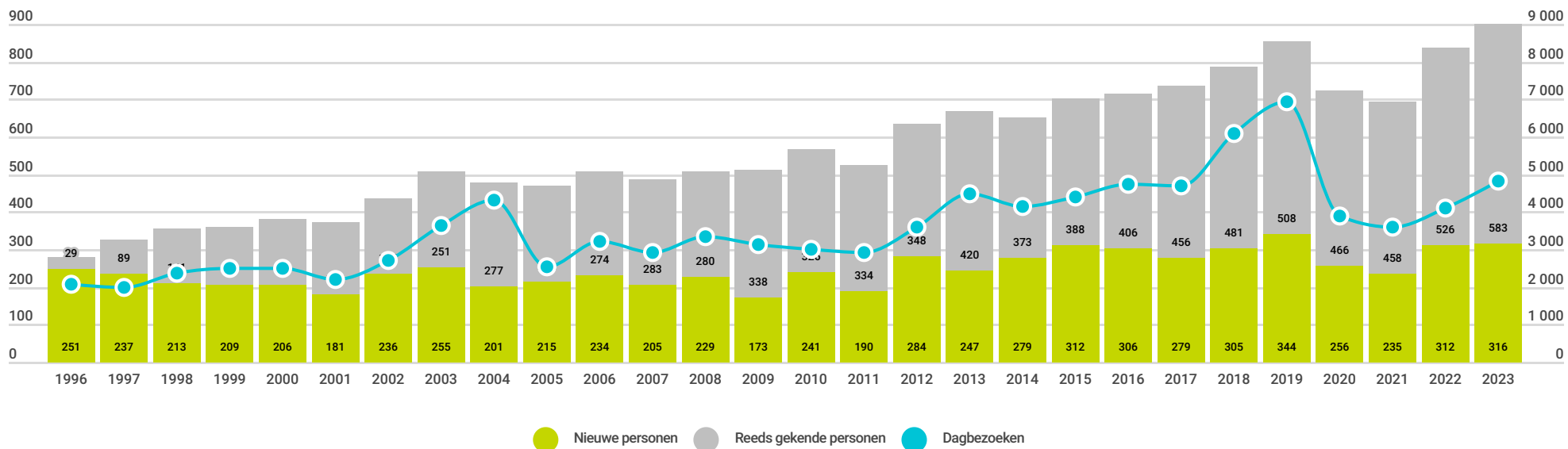
Au quotidien, Transit travaille étroitement avec de nombreux acteurs afin d'assurer une trajectoire de soins ou de réinsertion la plus continue possible.

Institutioneel netwerk	FEDA BXL, Concertation Bas Seuil, Réseau WaB, Réseau Hépatite C, Réseau Bitume, Plateforme de Concertation en Santé Mentale, services de prévention communaux, FBPSU, ...
Netwerk voor risicoreductie	Modus Vivendi, Dune asbl, Latitude Nord,...
Netwerk voor zorgen en geestelijke gezondheid	Médecins généralistes, hôpitaux, hôpitaux psychiatriques, centres thérapeutiques : résidentiels et ambulatoires, pharmacies, maisons médicales, services de santé mentale, MASS, Projet Lama, Médecins du Monde, ...
Juridische sector	Police, avocats, Bureaux d'Aide Juridique, Services d'Encadrement des Mesures Judiciaires Alternatives, maisons de justice, prisons, CAAP, Fidex, CAPB, services d'aide aux justiciables, ...
Sociaal-administratief netwerk	CPAS, mutualités, administrations communales, organismes de chômage, syndicats, office des étrangers, Actiris, services d'ISP, service d'aide aux étrangers, ...
Sector huisvesting en hulp aan daklozen	Maisons d'accueil, , abris de nuit (Samusocial, etc.), appartements supervisés, SISF, Housing First, SMES, AMA, Fédération BICO, Fonds du logement, services d'aide au logement, ...
Teams voor outreachend werk	Infirmiers de rue, Diogène ASBL, DoucheFLUX, ...

Bijlage 3 - Longitudinale gegevens over drugsgebruik - Crisiscentrum

Bijlage 4 - Transit Crisiscentrum - Evolutie van het actieve bestand en de dagbezoeken - 1996 tot 2023

Contact :

TRANSIT ASBL

Rue Stephenson 96 - 1000 Bruxelles

02/215 89 90

email@transitasbl.be

www.transitasbl.be

© TRANSIT ASBL 2024 Tous droits réservés

